

RECHTSPRAAK EUROPA

NIEUWSBRIEF VAN HET GERECHTSHOF AMSTERDAM

Jaargang 3, no. 8 en 9 (september 2014)

IN ÉÉN [KLIK](#) VERBONDEN MET EUROPA

Deze nieuwsbrief bevat een overzicht van actuele rechtspraak van het Hof van Justitie van de EU (arresten en conclusies) en van het Europees Hof voor de rechten van de mens over de maanden juli en augustus 2014.

Deze nieuwsbrief wordt mogelijk gemaakt door het gerechtshof Amsterdam in samenwerking met het Landelijk Stafbureau (LSB) en wordt gepubliceerd op het weblog [European Courts](#) en op de [website](#) van het gerechtshof Amsterdam.

Kernredactie: Marc de Werd, Roel Andrea en Joanne Bik (LSB).

Vaste medewerkers: Robin Cozijnsen, Michiel Olthof, Menco Rasterhoff, Nienke de Visser, Mirjam Winkels

Copyright © 2014 Marc de Werd/gerechtshof Amsterdam

Volg RECHTSPRAAK EUROPA op twitter: [@EuropeanCourts](#)

INHOUDSOPGAVE

1. RECHTSPRAAK EUROPEES HOF VOOR DE RECHTEN VAN DE MENS

- [RECHT OP LEVEN \(ART. 2\)](#)
- [VERBOD VAN FOLTERING \(ART. 3\)](#)
- [RECHT OP VRIJHEID EN VEILIGHEID \(ART.5\)](#)
- [RECHT OP EEN EERLIJK PROCES \(ART. 6\)](#)
- [GEEN STRAF ZONDER WET \(ART.7\)](#)
- [FAMILIELEVEN/PRIVACY \(ART.8\)](#)
- [VRIJHEID VAN GEDACHTEN, GEWETEN EN GODSDIENST \(ART. 9\)](#)
- [VRIJHEID VAN MENINGSUITING \(ART.10\)](#)
- [VRIJHEID VAN VERENIGING EN VERGADERING \(ART. 11\)](#)
- [DISCRIMINATIEVERBOD \(ART.14\)](#)
- [VOORWAARDEN VOOR ONTVANKELIJKHEID \(ART. 35\)](#)
- [VERWIJZING NAAR DE GROTE KAMER \(ART. 43\)](#)
- [EIGENDOMSRECHT \(ART.1, EERSTE PROTOCOL\)](#)
- [RECHT OP VRIJE VERKIEZINGEN \(ART. 3, EERSTE PROTOCOL\)](#)
- [VERBOD VAN COLLECTIEVE UITZETTING VAN VREEMDELINGEN \(ART. 4, VIERDE PROTOCOL\)](#)

2. RECHTSPRAAK GERECHT EN HOF VAN JUSTITIE VAN DE EUROPESE UNIE

- [AANBESTEDING](#)
- [ARBEID](#)
- [BEGINSELEN VAN EUROPEES RECHT](#)
- [BEROEPSKWALIFICATIES](#)
- [CONSUMENTENRECHT](#)
- [FISCALE BEPALINGEN](#)
- [GENEESMIDDELEN](#)
- [INSTITUTIONEEL RECHT](#)
- [INTELLECTUELE EIGENDOM](#)
- [LANDBOUW](#)
- [MEDEDINGING](#)
- [OPENBAARHEID VAN BESTUUR](#)
- [PERSOONSGEGEVENS](#)
- [SOCIALE ZEKERHEID](#)
- [STAATSSTEUN](#)
- [VERBLIJFSRECHT](#)
- [VOLKSGEZONDHEID](#)
- [VRIJ VERKEER VAN DIENSTEN](#)

3. PREJUDICIELE VRAGEN UIT NEDERLAND

- [DIENSTENRICHTLIJN](#)
- [LUCHTVAART](#)

1. RECHTSPRAAK EUROPEES HOF VOOR DE RECHTEN VAN DE MENS

RECHTSPRAAK

STRAATSBURG

(Uitspraken over z.g. repeterende rechtsvragen, over de overschrijding van de redelijke termijn van art. 6 EVRM en zaken die eindigen in billijke genoegdoening blijven veelal buiten beschouwing. Uitspraken worden drie maanden na de uitspraakdatum definitief tenzij intern appel wordt ingesteld bij de Grote Kamer van het Hof.) Het EHRM kent aan arresten een 'importance level' toe: hoog, gemiddeld en laag. Tussen haakjes is aangegeven welk nivo het EHRM aan een arrest heeft toegekend.. Nivo 1 zaken zijn de belangrijkste zaken.

TIP: voor commentaren op recente uitspraken van het EHRM zoek [hier](#) > Search This Blog > our blogroll

RECHT OP LEVEN (ART. 2)

ARREST – CLR on behalf of Valentin Campeanu t. Roemenië – Grote Kamer - 17 juli 2014 - persbericht – arrest (nivo 1)

In deze zaak werd door een NGO geprocedeerd namens een overleden man, die verstandelijk beperkt en HIV-positief was. Nadat het hof heeft geoordeeld dat klager in dit uitzonderlijke geval ontvankelijk is, omdat zij klaagt namens een extreem kwetsbaar persoon die daartoe zelf niet in staat was, neemt het hof schending aan van art. 2, ook in verbinding met art. 13. De autoriteiten zijn naar het oordeel van het hof op vele punten ernstig tekortgeschoten in de zorg voor de man, die vanaf zijn geboorte in een afhankelijke positie had verkeerd. De zaak is met name van belang omdat een NGO namens klager optrad.

[Zie ook: The multifaceted and crucial role played by NGOs at the European Court of Human Rights:](#)

“The NGO action in the abovementioned cases ultimately brought to light the States’ violations of various fundamental rights, but these cases also show how difficult it can be for these organizations to obtain information at the domestic level or even convince the European Court to admit a case they bring. Despite their role, none of the three judgments makes even a short mention of the important role they played, as it was sometimes noticed in previous cases. This would be all the more welcome as the existence of civil society organisations remains fragile: the best example (and sad irony) is that the applicants in Câmpeanu and Abu Zubaydah were represented or counselled by lawyers of Interights, a renown human rights organisation which closed down last May due to lack of funding.”

ARREST - Brincat e.a. t. Malta – 24 juli 2014 – persbericht – arrest (nivo 2)

De zaak betreft werknemers van een scheepswerf die gedurende een aantal decennia (tussen 1950 en 2000) werden blootgesteld aan asbest en daardoor asbest-gerelateerde gezondheidsklachten hebben gekregen. Het hof oordeelt dat, gelet op de ernst van de dreiging die uitgaat van asbest, en ondanks de beleidsruimte ("margin of appreciation") die lidstaten hebben om te beslissen hoe dergelijke risico's kunnen worden beheerst, de Maltese regering niet heeft voldaan aan haar positieve verplichtingen die voortvloeien uit het Verdrag, om wetgeving te maken of andere praktische maatregelen te nemen teneinde er voor te zorgen dat de verzoekers afdoende waren beschermd en geïnformeerd over de risico's voor hun gezondheid en leven. De Maltese regering was vanaf begin jaren '70 op de hoogte, of had ervan op de hoogte behoren te zijn, dat de werknemers van de scheepswerf gevolgen konden ondervinden van de blootstelling aan asbest, maar heeft tot 2003 geen stappen ondernomen om dat risico tegen te gaan.

ARREST – Ataykaya t. Turkije – 22 juli 2014 – persbericht – arrest (nivo 2)

De zaak betreft de dood van de zoon van klager, nadat hij bij een demonstratie tegen het hoofd was geraakt door een afgevuurde traangasgranaat. Het hof wijst er opnieuw op dat de Turkse regelgeving tekortschiet waar het de regulering van de inzet van traangas betreft. Omdat de noodzaak en de proportionaliteit van het geweld dat heeft geleid tot de dood van de zoon van klager niet is gebleken, en het onderzoek naar zijn dood diverse gebreken vertoonde, neemt het hof schendingen van art. 2 aan en overweegt het dat Turkije alsnog onderzoek moet verrichten.

VERBOD VAN FOLTERING (ART. 3)

ARREST – Harakchiev en Tolumov t. Bulgarije – 8 juli 2014– persbericht - arrest (nivo 2)

Het hof oordeelt dat gezien de omstandigheden waaronder Harokchiev en Tolumov gedetineerd zitten (geïsoleerd, onvoldoende ventilatie, licht, verwarming, hygiëne, eten en medische zorg) sprake is van schending van art. 3 EVRM. Daarnaast schending van art. 3 omdat Harakchiev geen enkele mogelijkheid heeft tot het doen van een herzieningsverzoek ten aanzien van de aan hem opgelegde levenslange gevangenisstraf. Zie ook hieronder Cacko t. Slowakije.

ARREST – Kim t. Rusland – 17 juli 2014 – persbericht – arrest (nivo 2)

De zaak betreft de aanhouding van een staatloos persoon, waarvan de Russische autoriteiten aanvankelijk aannamen, met het oog op zijn uitzetting, dat hij een Oezbeekse burger was. Het Hof oordeelt dat voor klager geen procedure openstond om zijn detentie aan te vechten en dat hij in detentie moest blijven, zonder dat er een realistisch uitzicht was op zijn uitzetting. De autoriteiten hebben volgens het Hof in de onderhavige situatie niet de vereiste zorgvuldigheid in acht genomen. Voorts oordeelt het Hof dat Rusland de nodige maatregelen diende te nemen om te voorkomen dat klager wederom wordt gearresteerd en gedetineerd wordt voor de strafbare feiten die voortvloeien uit zijn status als staatloos persoon.

ARREST - Svinarenko en Slyadnev t. Rusland – 17 juli 2014 - **Grote Kamer – persbericht – arrest (nivo 1)**

Klagers in een metalen kooi opsluiten tijdens de hoorzitting van hun zaak is een mensonterende behandeling waar geen gerechtvaardigde reden voor is. Schending artikel 3 EVRM.

ARREST - Lyapin t. Rusland – 24 juli 2014 - persbericht – arrest (nivo 2)

De zaak betreft de klacht van klager door politieagenten gemarteld en onmenselijk behandeld te zijn en de weigering van de Russische autoriteiten hier effectief onderzoek naar te doen. Het hof stelt op beide gronden een schending van artikel 3 vast. Het hof overweegt dat het niet doen van effectief onderzoek naar dergelijke beschuldigingen het

gevoel van straffeloosheid van politieagenten bevordert en dat effectief onderzoek noodzakelijk is om bij het volk het vertrouwen te behouden dat de autoriteiten de wet naleven en elke schijn van collusie of tolerantie van onwettige handelingen te voorkomen.

ARREST - Calovskis v. Latvia – 24 juli 2014 – persbericht – arrest (nivo 2)

Hof oordeelt dat een eventuele uitlevering van klager aan de Verenigde Staten geen schending van artikel 3 EVRM oplevert. Er is geen vrees voor een slechte behandeling en het feit dat klager in de VS mogelijk een hogere straf opgelegd krijgt dan in Letland het geval zou zijn houdt nog niet in dat er gerechtvaardigde vrees is voor een disproportioneel hoge straf.

Het hof oordeelt dat er wel sprake is van schending van artikel 3 EVRM aangezien de beveiligingsmaatregelen die zijn getroffen tijdens de hoorzitting (waaronder het plaatsen van klager in een metalen kooi gedurende de hoorzitting) bij elkaar genomen excessief waren.

Daarnaast is er sprake van schending van artikel 5 EVRM omdat het verzoek om uitlevering onvoldoende rechterlijk is getoetst.

ARREST – Cacko t. Slowakije – 22 juli 2014 – persbericht – arrest (nivo 3)

De zaak betreft de mogelijkheid tot herbeoordeling van een levenslange gevangenisstraf. In de zaak *Vinter* had het hof bepaald dat bij aanvang van de tenuitvoerlegging van een levenslange gevangenisstraf duidelijk moet zijn onder welke voorwaarden een herbeoordeling mogelijk is. In de onderhavige zaak was de mogelijkheid tot herbeoordeling eerst na aanvang van de tenuitvoerlegging bij wet voorzien. Het hof oordeelt evenwel dat geen sprake is van schending van art. 3, omdat het tijdsverloop gering was (een krappe twee jaar) en klager in de betreffende periode nog rechtsmiddelen had aangewend tegen zijn straf.

RECHT OP VRIJHEID EN VEILIGHEID (ART. 5)

ARREST - Nedim Sener t. Turkije en Sik t. Turkije – 8 juli 2014 – persbericht - arrest Nedim Sener (nivo 3) – arrest Sik (nivo 3)

De zaken betreffen het voortdurende voorarrest van twee onderzoeksjournalisten die werden beschuldigd van het helpen van en deelnemen aan een criminele organisatie genaamd 'Ergenekon', waarvan de leden in 2013 zijn veroordeeld voor het aanzetten tot een staatsgreep. Het Hof oordeelt dat de gronden van het voorarrest onvoldoende relevant of voldoende waren om de duur van meer dan een jaar te rechtvaardigen. Voorts oordeelt het Hof dat noch de journalisten, noch hun advocaten de mogelijkheid hadden op adequate wijze de gronden voor het voorarrest aan te vechten. Vrijheidsbenemende maatregelen als de onderhavige zijn volgens het Hof aanleiding om een klimaat van zelfcensuur te creëren voor onderzoeksjournalisten die een onderzoek willen doen naar en commentaar willen geven op het gedrag en handelingen van overheidsorganen. Het Hof oordeelt dat er een schending van artikel 5 § 3 en 4 en artikel 10 heeft plaatsgevonden.

ARREST - Al Nashiri and Husayn (Abu Zubaydah) t. Polen – 24 juli 2014 – persbericht – arrest Al Nashiri (nivo 1) – arrest Husayn (nivo 1)

Na in december 2012 in de vergelijkbare zaak El Masri diverse schendingen van het EVRM te hebben aangenomen, spreekt het hof zich opnieuw uit in een zaak betreffende zogeheten 'extraordinary rendition' via Europa van personen die door de Verenigde Staten als terreurverdachte zijn aangemerkt.

In de onderhavige zaak gaat het om twee personen van Saoedi-Arabische komaf, die worden verdacht van betrokkenheid bij de aanslagen van 11 september 2001 en de aanslag op het Amerikaanse marineschip *USS Cole* in 2000. Na hun aanhouding zijn deze 'high-value detainees' tijdelijk gedetineerd op diverse locaties, waaronder een geheime CIA-basis in Polen, waar zij gedurende een klein jaar zijn ondervraagd en blootgesteld aan martelpraktijken. Vervolgens zijn ze overgebracht naar Guantanamo Bay, waar zij inmiddels ruim tien jaar in afwachting zijn van een eventueel proces.

Het oogluikend toestaan en faciliteren van de *extraordinary rendition*, de detentie in Polen en de overbrenging naar 'Guantanamo Bay', wetende dat de kans op marteling reëel was en de doodstraf kan worden opgelegd zonder eerlijk proces, leidt tot de vaststelling van een

reeks van schendingen, te weten van artt. 2, 3, 5, 6, 8 en 13, en toekenning van schadevergoedingen van in totaal € 230.000,00.

ARREST – Dubinskiy t. Rusland – persbericht – arrest (nivo 2)

Voorlopige hechtenis. Het hof neemt schending van o.a. art. 5 aan, omdat de gronden voor toepassing van voorlopige hechtenis van klager onvoldoende met feiten waren onderbouwd en er veelvuldig gebruik werd gemaakt van standaardformuleringen.

RECHT OP EEN EERLIJK PROCES (ART. 6)

ARREST – Mala t. Oekraïne – 3 juli 2014 – persbericht – arrest (nivo 3)

Bij de alimentatievaststelling heeft de nationale rechter zich uitsluitend gebaseerd op een rapport uit april 2006. Niet in aanmerking is genomen een rapport uit oktober 2006 dat voor verzoekster voordeliger uitpakt. Het Hof oordeelt dat sprake is van schending van artikel 6 EVRM.

ARREST – Yukos t. Rusland – 31 juli 2014 – persbericht - arrest (nivo 2)

In zijn arrest van 20 september 2011, waarin de zaak ten gronde werd beoordeeld, heeft het Hof een schending van artikel 6 aangenomen. Het hof oordeelde dat Yukos, een Russische oliemaatschappij, ten aanzien van de belastingaanslagprocedure over het jaar 2000 onvoldoende tijd heeft gekregen om de zaak voor te bereiden voor de procedure bij de nationale rechter. Voorts heeft het Hof een schending van artikel 1 van het Eerste Protocol aangenomen omdat het opleggen van boetes over het jaar 2000 en het verdubbelen van de boetes over 2001 onrechtmatig waren en in de procedure van tenuitvoerlegging van de sancties de Russische autoriteiten hebben nagelaten een eerlijke afweging te maken tussen het gerechtvaardigde doel van deze procedure en de middelen die daarbij werden ingezet (met name de snelheid van de procedures en het opleggen van exorbitante boetes). Onderhavige uitspraak betreft de vaststelling van de schadevergoeding.

Rusland moet de aandeelhouders die Yukos ten tijde van de liquidatie van het bedrijf had en, voor zover van toepassing, hun rechtsopvolgers en erfgenamen een bedrag van 1.866.104.634 euro aan materiële schadevergoeding betalen. Voorts moet Rusland, in samenwerking met het Comité van Ministers van de Raad van Europa, binnen zes maanden na het onherroepelijk worden van deze uitspraak, een uitgebreid plan voor de verdeling van deze schadevergoeding opstellen. Daarnaast moet Rusland een bedrag van 300 euro betalen voor kosten die Yukos International Foundation heeft gemaakt. Ten slotte oordeelt het Hof dat de vaststelling van een inbreuk in de hoofdzaak op zichzelf voldoende billijke genoegdoening vormt voor de immateriële schade die Yukos heeft geleden.

[Zie ook: Strasbourg's €1.8bn award against Russia – and an arbitral award for \\$50 bn](#)

"I talked about elephants in the room, because the real issue is whether Russia will pay out on any awards made by Strasbourg or arbitral tribunals which touch on such deeply political subjects such as Yukos and its leading light, Khordokovsky. It is noteworthy that the Court felt it necessary that Russia would produce a plan to distribute the award in co-operation with the Committee of Ministers. This reminds us that the ultimate enforcement of Strasbourg awards is political – can the state bear the ignominy of not paying up amongst its fellow members states?

Enforcement is rendered even more complicated by the recent arbitral award. The bulk of the €51bn presumably represents the claim for loss of assets which the Strasbourg court rejected. But is there any overlap between that sum and the claims allowed by Strasbourg?

GEEN STRAF ZONDER WET (ART. 7)

ARREST - Ashlarba t.Georgië – 15 juli 2014 – persbericht - arrest (nivo 2)

De klacht richt zich tegen de Georgische strafbaarstelling van het zijn van "thief in law" ("godfather", red.) en het deel uitmaken van de "thieves' underworld" (mafia, red.). Volgens klager was onvoldoende duidelijk wat de delictomschrijvingen inhielden. Het hof verwerpt

de klachten, waarbij het hof overweegt dat de begrippen in andere relevante bepalingen met voldoende precisie zijn toegelicht.

FAMILIELEVEN/PRIVACY (ART. 8)

FAMILIERECHT

ARREST – Blaga t. Roemenië – 1 juli 2014 – persbericht – arrest (nivo 3)

Een gezin woont in de Verenigde Staten. De ouders gaan scheiden. De vrouw neemt de drie kinderen zonder toestemming van de vader mee naar Roemenië. Het verzoek van de vader om de kinderen terug te sturen naar de Verenigde Staten wordt door de Roemeense rechter afgewezen omdat de kinderen verklaard zouden hebben dat zij niet willen terugkeren naar de VS. Het Hof oordeelt dat artikel 8 EVRM geschonden is.

ARREST – Tsvetelin Petkov t. Bulgarije – 15 juli 2014 – persbericht – arrest (nivo 2)

Vaststelling van klagers vaderschap zonder dat hem de mogelijkheid is geboden bij de procedure aanwezig te zijn dan wel de procedure te heropenen om bewijs aan te dragen is in strijd met zijn recht op familielevens.

ARREST – Ruskowska t. Polen – 1 juli 2014 – persbericht – arrest (nivo 2)

Klaagster had samen met haar man een pleeggezin met zeven pleegkinderen en twee biologische kinderen. Na het overlijden van haar man heeft zij het pleeggezin laten ontbinden. De pleegkinderen zijn naar andere pleegouders of naar hun biologische ouders gegaan. Alle negen kinderen ontvangen het nabestaandenpensioen van de man. Klaagster is van mening dat dit in strijd is met artikel 8, en 14 EVRM en artikel 1, Eerste Protocol EVRM. De biologische kinderen zouden benadeeld worden ten opzichte van de pleegkinderen omdat zij een kleiner deel van het nabestaandenpensioen krijgen nu zij dit moeten delen met de pleegkinderen. Het Hof oordeelt dat er geen sprake is van schending van genoemde artikelen uit het EVRM.

ARREST – T. t. Tsjechië – 17 juli 2014 – persbericht – arrest (nivo 2)

Een man en vrouw met één dochter gaan scheiden. De vader wil bezoekrechten, maar krijgt die niet. De moeder overlijdt, de dochter wordt in een psychiatrische inrichting geplaatst en later in een pleeggezin. De vader bezoekt de dochter regelmatig, maar de instelling wil dat niet. Het zou slecht zijn voor de dochter. Bovendien geeft de dochter zelf aan dat zij haar vader niet meer wil zien. Het Hof oordeelt dat er ten aanzien van het plaatsen in een inrichting van de dochter geen sprake is van schending van artikel 8 EVRM. Het Hof oordeelt dat de staat onvoldoende heeft gedaan om de familiebanden tussen vader en dochter te herstellen en neemt daarom een schending van artikel 8 EVRM aan.

ARREST – Rouiller t. Zwitserland – 22 juli 2014 – persbericht – arrest (nivo 3)

De zaak betreft het meenemen van twee kinderen vanuit Frankrijk naar Zwitserland door hun moeder, die in Zwitserland een verblijfsstatus had gekregen na haar scheiding. In eerste aanleg had de rechtbank het standpunt ingenomen dat, gelet op de korte afstand tussen het oude en het nieuwe huis, er geen sprake was van "internationale kinderontvoering" in de zin van het desbetreffende Verdrag van Den Haag. Die rechtbank had ook kennis genomen van een van de kinderen dat ze in Zwitserland wilde wonen en weigerde terug te keren naar Frankrijk.

Het Hof oordeelt, net als de nationale instantie in hoger beroep, dat het meenemen van de kinderen een onttrekking van het ouderlijk gezag was en dat het Verdrag van Den Haag aan het kind niet de vrijheid toekent te kiezen waar hij of zij wilde wonen. De redenen die door een van de kinderen is opgegeven om in Zwitserland te willen blijven waren onvoldoende om de toepassingen van een van de uitzonderingen op de terugkeer van het kind onder de

Haagse Conventie te rechtvaardigen - uitzonderingen die volgens het Hof strikt moeten worden uitgelegd.

Zie ook: [Le choix de sa résidence est-il un droit de l'enfant ?](#)

“Les droits de l'enfant sont-ils mis en cause par cette décision ? Certainement pas, car la Cour se préoccupe au contraire du danger principal auquel les enfants sont exposés lors d'un divorce, celui de la manipulation par l'un des conjoints. Certes, la voix de l'enfant doit être écoutée, mais ses parents doivent aussi savoir qu'il ne sert à rien de l'utiliser devant les juges sans de très bonnes raisons.”

VERBLIJFSRECHT

ARREST – M.P.E.V. e.a. t. Zwitserland – 8 juli 2014 – persbericht - arrest (nivo 3)

Uitzetting door de Zwitserse autoriteiten van een man, na afwijzing van zijn asielaanvraag, terwijl aan zijn vrouw en minderjarige dochter tijdelijk verblijf in Zwitserland is verleend, is in strijd met het recht op familieleven.

Mugenzi e.a. t. Frankrijk – 10 juli 2014 – persbericht – arrest Mugenzi – arrest Tandanizinga (nivo 2) – arrest Senigo Lonque e.a. (nivo 3)

In voormelde zaken is steeds door een vluchteling wonend in Frankrijk bij de Franse rechtbank een verzoek tot familiehereniging ingediend dat is afgewezen. Het hof oordeelt dat de procedure voor het beoordelen van dergelijke aanvragen een aantal elementen dient te bevatten, waarbij aan de ene kant de vluchtelingenstatus van de aanvrager bekeken dient te worden en aan de andere kant het welzijn van het kind betrokken moet worden. Nu de procedure onvoldoende van deze elementen bevat is er sprake van schending van artikel 8 EVRM.

VRIJHEID VAN GEDACHTE, GEWETEN EN GODSDIENST (ART. 9)

ARREST – S.A.S. t. Frankrijk – 1 juli 2014 – **Grote Kamer - persbericht - arrest (nivo 1) – factsheet EHRM**

Verbod volledige gezichtsbedekkende kleding (“burkaverbod”) niet in strijd met de artikelen 8/9/14 EVRM. Aan het verbod ligt een legitiem doel ten grondslag en de staat heeft nog steeds veel ruimte om van het verbod af te wijken (wide margin of appreciation).

Zie ook:

- [Burkaverbot: Grundrechtsschutz auf Proportionalitätsfläschchen gezogen \(Verfassungsblog\)](#)
- [Le voile islamique et le "vivre-ensemble" \(libertés chéris\)](#)
- [The paradox beneath Strasbourg's French veil ban decision \(UK human rights blog\)](#)
- [Ban on covering face in public not a breach of ECHR \(law and religion\)](#)
- [Does Anything Remain of the Right to Manifest Religion? \(EJIKTALK\)](#)
- [Missed Opportunity to Do Full Justice to Women Wearing a Face Veil \(strasbourgobservers\)](#)
- [The European Court's Decision in Light of Human Rights Doctrine on Restricting Religious Dress \(IJRC\)](#)

VRIJHEID VAN MENINGSUITING (ART. 10)

ARREST – A.B. t. Zwitserland – 1 juli 2014 – persbericht - arrest (nivo 2)

De zaak betreft het opleggen van een boete van 4.000,00 Zwitserse frank (ongeveer € 2667,00) voor het publiceren van documenten in strijd met de vertrouwelijkheid van een gerechtelijk vooronderzoek in een strafzaak. Het Hof oordeelt dat de Zwitserse regering niet heeft aangetoond op welke wijze de openbaarmaking van deze vertrouwelijke informatie een negatieve invloed op de onschuldspresumptie van de verdachte of de uitkomst van het strafproces kon hebben. Voorts merkt het Hof op dat de verdachte middels Zwitsers recht

verhaal kon halen voor zijn reputatieschade, maar van die mogelijkheid geen gebruik heeft gemaakt, terwijl het in de eerste plaats aan hem was om actie te ondernemen teneinde zijn privéleven te beschermen. Het Hof neemt een schending van artikel 10 aan.

ARREST – Axel Springer AG t. Duitsland – 10 juli 2014 – persbericht – arrest (nivo 2)

Met de publicatie van een krantenartikel waarin vermoedens en wantrouwen omtrent de voorwaarden en omstandigheden voorafgaand aan de benoeming van voormalig bondskanselier Gerhard Schröder tot voorzitter van de Raad van Commissarissen van het Duits-Russische consortium 'Konsortium Nordeuropäische Gaspipeline (NEGP)' worden uitgesproken, zijn de grenzen van persvrijheid niet overschreden. Het hof overweegt daartoe dat de positie van voormalig bondskanselier de plicht meebrengt een veel grotere mate van tolerantie te tonen. Daarbij is door de autoriteiten geen dwingende maatschappelijke behoefte vastgesteld op grond waarvan de reputatie van de voormalig bondskanselier boven de persvrijheid en het algemeen belang bij het bevorderen van deze vrijheid in geval het zaken van publiek belang betreft, gesteld dient te worden.

VRIJHEID VAN VERENIGING EN VERGADERING (ART. 11)

ARREST - Nemtsov t. Rusland – 31 juli 2014 – persbericht - arrest (nivo 3)

Arrestatie en detentie van Nemtsov (bekende Russische oppositieleider) voor zijn deelname aan een politieke demonstratie levert schending van artikel 11 op. Er is niet gebleken van enig gedrag van Nemtsov dat aanleiding gaf hem te arresteren. Daarnaast is de inbreuk op zijn recht tot demonstreren gebruikt om hem en potentieel anderen ervan te weerhouden aan politieke demonstraties mee te doen hetgeen eveneens een schending van artikel 11 oplevert.

Voorts leveren de gang van zaken rond de procedure over zijn detentie en de detentie zelf een schending op van de artikelen 6, 5, 3 en 13 (geen eerlijk proces omdat hij niet in staat werd gesteld tegenbewijs te leveren, de detentie was arbitrair, slechte omstandigheden waaronder hij gedetineerd zat en het feit dat er geen effectief rechtsmiddel mogelijk was tegen zijn detentie).

DISCRIMINATIEVERBOD (ART.14)

ARREST – Zornic t. Bosnië Herzegovina – 15 juli 2014 – persbericht – arrest (nivo 2)

De zaak betreft de onmogelijkheid voor klagster om zich verkiesbaar te stellen voor het parlement en het presidentschap van Bosnië en Herzegovina omdat zij weigerde te verklaren dat zij tot een bepaalde etnische groep behoorde maar juist zei dat zij een burger van Bosnië en Herzegovina is, terwijl op basis van de Grondwet alleen personen die verklaren tot een van de zogenoemde "constituerende bevolkingsgroepen" (Bosniërs, Kroaten en Serviërs) het recht hebben zich verkiesbaar te stellen.

Het hof oordeelt dat onderhavige zaak gelijk is aan de zaak Sejdić en Finci t. Bosnië en Herzegovina uit 2009, over de onmogelijkheid voor een Roma en een Jood zich verkiesbaar te stellen voor het Parlement en het presidentschap van Bosnië en Herzegovina. Het Hof komt tot dezelfde conclusie als in die zaak, namelijk dat de grondwettelijke bepalingen die ervoor zorgen dat klagster zich niet verkiesbaar kon stellen zijn gebaseerd op afkomst en zijn ingevoerd om de vrede te waarborgen na het conflict in Bosnië en Herzegovina tussen 1992 en 1995, dat gekenmerkt werd door volkerenmoord en etnische zuiveringen. Echter, gelet op de belangrijke positieve ontwikkelingen in het land en het bestaan van andere mechanismen van machtsdeling die niet automatisch leiden tot een totale uitsluiting van andere gemeenschappen, oordeelt het Hof dat klagsters voortdurende onmogelijkheid zich verkiesbaar te stellen objectieve en redelijke rechtvaardiging ontbeert, wat leidt tot een discriminatoir verschil in behandeling. Het hof neemt een schending aan van artikel 14 jo. artikel 3 van het Eerste Protocol en van artikel 1 van het Twaalfde Protocol.

De aard van het conflict was zodanig dat de goedkeuring van de zogenoemde "constituerende bevolkingsgroepen" noodzakelijk was voor het zorgen voor vrede. Het Hof is evenwel van oordeel dat er nu, meer dan 18 jaren na het einde van het tragische conflict, geen enkele reden meer is deze omstreden grondwettelijke bepalingen te handhaven. Volgens het hof is het tijd voor een politiek systeem waarbij elke burger van Bosnië en Herzegovina het recht heeft zich verkiesbaar te stellen voor het parlement en het presidentschap van het land, zonder discriminatie op grond van etnisch verwantschap en

zonder toekenning van bijzondere rechten aan leden van de “constituerende volkeren”, met uitsluiting van minderheden of de burgers van Bosnië en Herzegovina. Dit vereist constitutionele veranderingen.

ARREST- Hämäläinen t. Finland – 16 juli 2014 – Grote Kamer – persbericht – arrest (nivo 1)

Zie ook:

- [European court strikes down transgender marriage case \(EU observer\)](#)
- [Transsexuals and marriage: Hämäläinen v Finland](#)
- [Hämäläinen v Finland - the Grand Chamber judgment](#)

De zaak betreft de klacht van een man naar vrouw transseksueel, dat zij slechts erkend kan worden als vrouw indien zij haar huidige huwelijk met haar vrouw om laat zetten in een geregistreerd partnerschap, omdat op grond van het Finse recht enkel een man en vrouw kunnen trouwen. Het hof stelt geen mensenrechtenschending vast, nu een geregistreerd partnerschap partners en hun kinderen grotendeels dezelfde bescherming biedt als een huwelijk.

VOORWAARDEN VOOR ONTVANKELIJKHEID (ART. 35)

ONTVANKELIJKHEIDSBESLISSING - Markovics e.a. t. Hongarije – persbericht - beslissing (nivo 3)

De zaken betreffen de herstructurering van het pensioenstelsel van voormalig militairen in Hongarije. Op grond van nieuwe wetgeving wordt hun pensioen, dat niet onderworpen was aan inkomstenbelasting, vervangen door een vergoeding van een gelijk bedrag, welke wel onder het belastbaar inkomen valt. Het hof oordeelt dat deze inkomstenvermindering redelijk, evenredig en proportioneel is. De klachten worden niet ontvankelijk verklaard.

ARREST – Lynch en Whelan t. Ierland – persbericht - beslissing (nivo 3)

De zaak betreft de mogelijkheid tot tijdelijke invrijheidstelling na een van rechtswege opgelegde levenslange gevangenisstraf. Volgens klager Lynch zijn de door de uitvoerende macht gehanteerde beoordelingscriteria (o.a. preventie) niet te rijmen met het wettelijke, exclusieve strafdoel (vergelding). De onduidelijkheid hierover en het gebrek aan toegang tot de rechter zouden strijd opleveren met art. 5. Het hof verwerpt de klachten, overwegende dat de bevoegdheid tot tijdelijke invrijheidstelling het strafdoel niet van kleur doet verschieten. In het verlengde daarvan acht het hof het gebrek aan toegang tot de rechter geen inbreuk op het EVRM. Klager wordt niet-ontvankelijk verklaard.

VERWIJZING NAAR GROTE KAMER (ART. 43)

VERWIJZING 8 juli 2014 – S.J. t. België - persbericht verwijzing – arrest van 27 februari 2014

Deze vreemdelingenzaak gaat over de weigering een verblijfsvergunning af te geven aan een Nigeriaanse vrouw die op het moment van aanvraag zwanger was. Inmiddels heeft zij drie kinderen in België gekregen. In het arrest van 27 februari 2014 heeft het Hof geoordeeld dat er sprake is van schending van artikel 13 in samenhang met artikel 3 EVRM. Verder heeft het Hof geoordeeld dat als zij zou worden teruggestuurd er geen sprake zou zijn van schending van artikel 3 EVRM omdat zij fit genoeg is om te reizen.

EIGENDOMSRECHT (ART. 1, EERSTE PROTOCOL)

ARREST – Gerasimov e.a. t. Rusland – 1 juli 2014 – persbericht - arrest (nivo 2)

De zaak betreft klagers uit verschillende regio's uit Rusland, die allen slachtoffer zijn van buitensporige vertragingen in de handhaving van gerechtelijke beslissingen, terwijl het Russische recht hen geen effectieve verhaalsmogelijkheden biedt. Gelet op meer dan

honderdvijftig eerdere beslissingen hieromtrent, concludeert het hof dat er sprake is van grote structurele problemen waarbij een groot aantal personen gedupeerd is. Het hof draagt Rusland op ervoor zorg te dragen dat binnen een jaar na het onherroepelijk worden van deze uitspraak een effectieve verhaalsmogelijkheid bestaat en dat binnen twee jaar na het onherroepelijk worden van deze uitspraak alle slachtoffers in soortgelijke zaken die hun klacht bij het hof al hebben ingediend schadeloos worden gesteld. Tot die tijd worden alle lopende zaken bij het hof aangehouden.

ARREST – Statileo t. Kroatië – 10 juli 2014 – persbericht – arrest (nivo 2)

De zaak betreft de wetgeving inzake huurbescherming, op grond waarvan klager (de verhuurder) jarenlang gebonden was aan een huurovereenkomst die nauwelijks iets opbracht. Het hof oordeelt dat het individuele belang van klager het in deze zaak ten onrechte heeft afgelegd tegen het algemeen belang en geeft Kroatië in overweging de onderliggende wetgeving aan te passen.

ARREST – Milhau t. Frankrijk – 10 juli 2014 – persbericht – arrest (nivo 2)

Verzoeker en zijn vrouw gaan na een huwelijk van 31 jaar scheiden. Milhau wil dat de onroerende zaken aan hem toebedeeld worden. Hij is bereid daarvoor een compensatie te betalen aan zijn ex-vrouw die gelijk is aan de waarde van de echtelijke woning. Milhau wil 228.000,00 euro betalen. Zijn ex eist 1,3 miljoen euro. In de nationale procedure bepaalt de rechter dat Milhau aan zijn ex een compensatie van 228.000,00 euro moet betalen door de eigendom van de woning over te dragen aan zijn ex-vrouw. Milhau is van oordeel dat zijn eigendomsrecht geschonden wordt nu hij niet zelf mag kiezen op welke wijze hij de compensatie aan zijn ex-vrouw betaalt. De Franse regeling waarbij Milhau gedwongen kan worden de compensatie te betalen door overdracht van de eigendom van een onroerende zaak heeft een juridische basis in het Franse BW. Het EHRM oordeelt dat er een onjuiste afweging gemaakt is tussen enerzijds het algemeen belang, namelijk een snelle afhandeling van de scheiding, en anderzijds het waarborgen van de grondrechten van Milhau. Schending van artikel 1, Eerste Protocol EVRM.

ARREST -- Ališić e.a.t. Bosnië Herzegovina, Kroatië, Servië, Slovenië en de voormalige Joegoslavische Republiek Macedonië - 16 juli 2014 – **Grote Kamer – persbericht - arrest (nivo 1)**

Klagers hebben spaargeld tegoed (in vreemde valuta) van twee Joegoslavische banken die na de ontbinding van Joegoslavië tot andere banken zijn omgevormd. Na de ontbinding van Joegoslavië zijn de tegoeden van vreemde valuta tijdelijk bevroren tot de opvolgende staten van Joegoslavië (waar de banken onder zijn komen te vallen) tot een akkoord zijn gekomen een deel terug te betalen. De tegoeden van klagers bleven echter bevroren.

Het hof oordeelt dat Slovenië en Servië verantwoordelijk zijn voor de tegoeden aangezien de opvolgende banken onder die staten vallen. Er is geen goede reden voor het feit dat klagers zo lang op terugbetaling hebben moeten wachten zodat sprake is van schending van artikel 1 van het eerste protocol (bescherming van eigendom) en artikel 13 EVRM. Servië en Slovenië wordt opgedragen binnen 1 jaar alle noodzakelijke maatregelen te treffen om de rechten van klagers en andere personen in een soortgelijke situatie ten aanzien van de tegoeden te herstellen.

Ten aanzien van de andere staten oordeelt het hof dat geen sprake is van schending van het EVRM.

ARREST – R&L e.a. t. Tsjechië - 3 juli 2014 – persbericht – arrest (nivo 3)

Verzoekers zijn huiseigenaren die klagen over de huurregelgeving op grond waarvan zij de huur niet mochten verhogen en op grond waarvan het heel moeilijk is om het huurcontract op te zeggen. Het Hof oordeelt dat er sprake is van schending van artikel 1, Eerste Protocol EVRM.

RECHT OP VRIJE VERKIEZINGEN (ART. 3, EERSTE PROTOCOL)

ARREST – 12 augustus 2014 - Firth e.a. t. Verenigd Koninkrijk – persbericht – [arrest](#) (nivo 3)

Schending van art. 3 Eerste Protocol. Zelfde problematiek als in [Hirst v. UK \(no. 2\)](#). Geen algemeen verbod op kiesrecht na veroordeling toegestaan onder EVRM.

VERBOD VAN COLLECTIEVE UITZETTING VAN VREEMDELINGEN (ART. 4, VIERDE PROTOCOL)

ARREST – Georgië t. Rusland – 3 juli 2014 - Grote Kamer - [persbericht](#) - [arrest](#) (nivo 1)

De zaak betreft de uitzetting van duizenden Georgische burgers uit Rusland in 2006, in een periode dat de spanningen tussen beide landen opliepen. Deze spanningen mondden in 2008 uit in een gewapend conflict over de provincies Zuid-Ossetië en Abchazië. Het hof stelt een reeks van beleidsmatige schendingen vast die er in de kern op neerkomen dat Rusland in een gecoördineerde actie door middel van diverse maatregelen bewerkstelligde dat Georgische burgers werden opgespoord, onder erbarmelijke omstandigheden werden gedetineerd, summier werden berecht (vijf minuten per zaak, geen rechtsbijstand) en uitgezet. Dat levert schendingen op van artt. 3, 5, 13 en 38 EVRM en art. 4 van het Vierde Protocol (verbod op collectieve uitzetting van vreemdelingen).

2. RECHTSPRAAK GERECHT EN HOF VAN JUSTITIE VAN DE EUROPESE UNIE

RECHTSPRAAK

LUXEMBURG

TIP: voor commentaren op recente uitspraken van het HvJEU zoek [hier](#) > Search This Blog > our blogroll

AANBESTEDING

ARREST – 10 juli 2014 – Zaak C-213/13 – Impresa Pizzarotti – arrest

Prejudiciële verwijzing – Overheidsopdrachten voor uitvoering van werken – Richtlijn 93/37/EEG – ‚Voorovereenkomst tot verhuur‘ van nog te bouwen gebouwen – Nationale rechterlijke beslissing die in gezag van gewijsde is gegaan – Draagwijdte van het beginsel van gezag van gewijsde in een met Unierecht onverenigbare situatie

Hof: Een nationale rechter die in laatste aanleg uitspraak heeft gedaan zonder het HvJEU om een prejudiciële beslissing te verzoeken, moet hetzij het gewijsde in zijn beslissing die heeft geleid tot een met de Unieregelgeving op het gebied van de overheidsopdrachten voor de uitvoering van werken onverenigbare situatie aanvullen, hetzij op die beslissing terugkomen om rekening te houden met een later door dat Hof aan die regelgeving gegeven uitlegging, voor zover het toepasselijke nationale procesrecht dit toestaat.

ARREST – 10 juli 2014 – Zaak C-358/12 – Consorzio Stabile Libor Lavori Pubblici – arrest

Prejudiciële verwijzing – Overheidsopdrachten – Opdrachten waarvan waarde onder drempelbedrag van richtlijn 2004/18/EG ligt – Artikelen 49 VWEU en 56 VWEU – Evenredigheidsbeginsel – Voorwaarden voor uitsluiting van aanbestedingsprocedure – Kwalitatieve selectiecriteria voor persoonlijke situatie van inschrijver – Verplichtingen ten aanzien van betaling van socialezekerheidsbijdragen – Begrip ‚ernstige schending‘ – Verschil tussen verschuldigde en gestorte bedrag van meer dan 100 EUR en groter dan 5 % van verschuldigde bedrag

Hof: De artikelen 49 VWEU en 56 VWEU en het evenredigheidsbeginsel staan niet in de weg aan een nationale regeling, waarbij aanbestedende diensten bij het plaatsen van overheidsopdrachten waarvan de waarde lager ligt dan het drempelbedrag in de richtlijn, verplicht zijn een inschrijver die een inbreuk heeft begaan op het gebied van de storting van socialezekerheidsbijdragen, uit te sluiten van de gunningsprocedure als het verschil tussen het verschuldigde en het gestorte bedrag groter is dan 100 EUR en 5 % van het verschuldigde bedrag.

ARBEID

Arbeidsovereenkomsten bepaalde tijd

CONCLUSIE A-G SZPUNAR – 17 juli 2014 – Gevoegde zaken C-22/13, C-418/13, C-61/13 t/m C-63/13 – Mascolo, , Napolitano e.a., Forni, Racca en Russo – persbericht – conclusie

Prejudiciële verwijzing – Sociale politiek – Richtlijn 1999/70/EG – Raamovereenkomst EVV, UNICE en CEEP inzake arbeidsovereenkomsten voor bepaalde tijd – Opeenvolgende arbeidsovereenkomsten voor bepaalde tijd – Openbaaronderwijssector – Clausule 5, punt 1 – Maatregelen tegen misbruik van overeenkomsten voor bepaalde tijd – Begrip ‘objectieve redenen’ die dergelijke overeenkomsten rechtvaardigen – Sancties – Geen schadevergoeding – Verbod van omzetting in arbeidsverhouding voor onbepaalde tijd

A-G: Een nationale regeling die in afwachting van vergelijkende onderzoeken voor de aanwerving van onderwijzend personeel in vaste dienst – de hernieuwing van overeenkomsten voor bepaalde tijd ter vervanging van onderwijzend en ondersteunend, technisch en administratief personeel in de openbaaronderwijssector mogelijk maakt, zonder dat duidelijk is wanneer deze onderzoeken plaatsvinden, en geen enkele maatregel bevat ter voorkoming en bestraffing van misbruik van deze arbeidsovereenkomsten voor bepaalde tijd in de onderwijssector, kan niet worden aangemerkt als gerechtvaardigd door objectieve redenen in de zin van clausule 5 van de op 18 maart 1999 gesloten raamovereenkomst inzake arbeidsovereenkomsten voor bepaalde tijd, die is opgenomen in de bijlage bij richtlijn 1999/70/EG. Het staat evenwel aan de nationale rechter om, rekening houdend met de voorgaande overwegingen, na te gaan of in de hoofdgedingen sprake is van deze omstandigheden.

ARREST – 3 juli 2014 – Gevoegde zaken C-362/13, C-363/13 en C-407/13 – Fiamingo, Zappalà en Rotondo e.a. – persbericht – arrest

Prejudiciële verwijzing – Sociale politiek – Richtlijn 1999/70/EG – Raamovereenkomst EVV, UNICE en CEEP inzake arbeidsovereenkomsten voor bepaalde tijd – Maritieme sector – Veerboten tussen havens in dezelfde lidstaat – Opeenvolgende arbeidsovereenkomsten voor bepaalde tijd – Clausule 3, punt 1 – Begrip ‘arbeidsovereenkomst voor bepaalde tijd’ – Clausule 5, punt 1 – Maatregelen ter voorkoming van misbruik van arbeidsovereenkomsten voor bepaalde tijd – Sancties – Omzetting in arbeidsverhouding voor onbepaalde tijd – Voorwaarden

Hof: De op 18 maart 1999 gesloten raamovereenkomst inzake arbeidsovereenkomsten voor bepaalde tijd, is van toepassing op werknemers, die als zeevarenden in loondienst uit hoofde van arbeidsovereenkomsten voor bepaalde tijd werkzaam zijn op veerboten die een verbinding verzorgen tussen twee havens in dezelfde lidstaat.

De bepalingen van de raamovereenkomst verzetten zich niet tegen een nationale regeling die bepaalt dat in arbeidsovereenkomsten voor bepaalde tijd de duur, maar niet de beëindiging ervan moet worden aangegeven.

Clausule 5 van de raamovereenkomst verzet zich in beginsel niet tegen een nationale regeling volgens welke arbeidsovereenkomsten voor bepaalde tijd enkel worden omgezet in een arbeidsverhouding voor onbepaalde tijd indien de betrokken werknemer ononderbroken in dienst is geweest van dezelfde werkgever voor een periode langer dan een jaar, waarbij de arbeidsverhouding als ononderbroken wordt beschouwd als de arbeidsovereenkomsten voor bepaalde tijd worden gescheiden door een tijdvak van minder dan of gelijk aan 60 dagen. Het staat echter aan de verwijzende rechter, na te gaan of de voorwaarden voor de toepassing en de daadwerkelijke tenuitvoerlegging van deze regeling daarvan een maatregel maken die misbruik van opeenvolgende arbeidsovereenkomsten of arbeidsverhoudingen voor bepaalde tijd op adequate wijze kan voorkomen en bestraffen.

Gelijke behandeling

CONCLUSIE A-G JÄÄSKINEN – 17 juli 2014 – Zaak C-354/13 – Kaltoft – persbericht – conclusie

Gelijke behandeling in arbeid en beroep – Discriminatie wegens handicap – Vraag of de grondrechten van de Unie een algemeen verbod van discriminatie op de arbeidsmarkt, met inbegrip van discriminatie wegens zwaarlijvigheid, omvatten – Werkings sfeer van het Handvest van de grondrechten van de Unie – Aanmerking van zwaarlijvigheid als „handicap” in de zin van artikel 1 van richtlijn 2000/78/EG

A-G: Het Unierecht kent geen algemeen beginsel dat werkgevers verbiedt om op de arbeidsmarkt te discrimineren op grond van zwaarlijvigheid.

Ernstige obesitas kan een handicap opleveren die wordt beschermd door richtlijn 2000/78/EG van de Raad van 27 november 2000 tot instelling van een algemeen kader voor gelijke behandeling in arbeid en beroep, wanneer zij de betrokken persoon belet, in wisselwerking met verschillende drempels, om volledig en effectief op gelijke voet met andere werknemers deel te nemen aan het beroepsleven. Het is aan het nationale gerecht om uit te maken of dit het geval is ten aanzien van de verzoeker in het hoofdgeding.

Zie ook: [Morbide obesitas kan een „handicap” zijn voor de richtlijn gelijke behandeling in arbeid en beroep \(ECER nieuwsbericht\)](#)

ARREST – 17 juli 2014 – Zaak C-173/13 – Leone en Leone – persbericht – arrest

Sociale politiek – Artikel 141 EG – Gelijke beloning voor mannelijke en vrouwelijke werknemers – Vervroegd pensioen met onmiddellijke uitkering – Bonificatie voor berekening van pensioen – Voordelen die voornamelijk vrouwelijke ambtenaren toevallen – Indirecte discriminatie – Objectieve rechtvaardiging – Daadwerkelijke wil om beweerd doel te bereiken – Coherente uitvoering – Artikel 141, lid 4, EG – Maatregelen ter compensatie van nadelen in beroepsloopbaan van vrouwelijke werknemers – Niet-toepasselijkheid

Hof: Een pensioenbonificatiestelsel levert een indirecte discriminatie tussen vrouwelijke en mannelijke werknemers op het gebied van beloning op, tenzij het kan worden gerechtvaardigd door objectieve factoren die niets van doen hebben met discriminatie op grond van geslacht, zoals een wettige doelstelling van sociaal beleid, en dit stelsel geschikt is om de aangevoerde doelstelling te bereiken en daartoe noodzakelijk is, wat vereist dat het daadwerkelijk ertoe strekt deze doelstelling te bereiken en dat het daartoe coherent en stelselmatig wordt toegepast.

Een stelsel van vervroegd pensioen met onmiddellijke uitkering levert indirecte discriminatie tussen vrouwelijke en mannelijke werknemers op het gebied van beloning op, tenzij het kan worden gerechtvaardigd door objectieve factoren die niets van doen hebben met discriminatie op grond van geslacht, zoals een wettige doelstelling van sociaal beleid, en het geschikt is om de aangevoerde doelstelling te bereiken en daartoe noodzakelijk is, wat vereist dat het daadwerkelijk ertoe strekt deze doelstelling te bereiken en dat het daartoe coherent en stelselmatig wordt toegepast.

Artikel 141 EG moet aldus worden uitgelegd dat niet onder de in deze bepaling bedoelde maatregelen vallen, nationale maatregelen die de betrokken werknemers alleen recht geven op een vervroegd pensioen met onmiddellijke uitkering en een anciënniteitsbonificatie bij hun pensionering, zonder de problemen op te lossen waarmee zij tijdens hun beroepsleven kunnen worden geconfronteerd.

CONCLUSIE A-G MENGOZZI – 17 juli 2014 – Zaak C-416/13 – Vital Pérez – persbericht – conclusie

Gelijke behandeling in arbeid en beroep – Verbod van discriminatie op grond van leeftijd – Richtlijn 2000/78 – Leeftijdsgrens van dertig jaar voor deelneming aan selectie voor aanwerving bij lokale politiedienst – Rechtvaardigingen

A-G: De artikelen 4, lid 1, en 6 lid 1, van richtlijn 2000/78/EG verzetten zich tegen een nationale regeling die voorziet in een maximumleeftijd van dertig jaar voor deelname aan een selectie met het oog op de aanwerving bij de lokale politiedienst.

CONCLUSIE A-G BOT – 3 juli 2014 – Zaak C-417/13 – Starjakob – conclusie

Sociaal beleid – Richtlijn 2000/78/EG – Discriminatie op grond van leeftijd – Peildatum voor plaatsing in een hogere salaristrap – Discriminerende regeling van een lidstaat, die de diensttijd voor het bereiken van de leeftijd van 18 jaar uitsluit van de salarisberekening – Invoering van nieuwe regeling met terugwerkende kracht en zonder financiële compensatie – Voortbestaan van het verschil in behandeling – Rechtvaardigingsgronden – Recht op betaling van het verschil in salaris – Sancties – Verjaringstermijn

A-G: De artikelen 2 en 6, lid 1, van richtlijn 2000/78/EG verzetten zich tegen een nationale maatregel op grond waarvan werknemers die diensttijd hebben vervuld vóór de leeftijd van 18 jaar, deze kunnen laten meetellen indien de voor bevordering vereiste periode in de eerste drie salaristrappen verlengd wordt met telkens een jaar, terwijl die verlenging in realiteit niet wordt toegepast op werknemers die alle mee te tellen diensttijd na hun achttiende jaar hebben vervuld.

Zolang er nog geen stelsel is ingevoerd dat de leeftijdsdiscriminatie op een met richtlijn 2000/78 overeenstemmende wijze opheft, moet de nationale rechter elke nationale discriminerende bepaling buiten toepassing laten, zonder dat hij de opheffing ervan door de wetgever hoeft te vragen of af te wachten, en moet hij op de leden van de benadeelde groep dezelfde regeling toepassen als op de leden van de andere groep.

De nationale rechter moet de nationale wetgeving toepassen ter omzetting van richtlijn 2000/78 in het nationale recht, met name de bepalingen ter omzetting van artikel 17 van deze richtlijn.

Het Unierecht verzet zich niet tegen toepassing van een driejarige verjaringstermijn op salarisvorderingen op grond van leeftijdsdiscriminatie, noch tegen opschorting van deze termijn door de nationale wetgever voor de periode tussen 18 juni 2009, de datum van uitspraak van het arrest Hütter (C-88/08, EU:C:2009:381), en de datum van publicatie van de nationale wetgeving die bepaalt dat diensttijd voor de leeftijd van 18 jaar moet worden meegeteld.

Insolventie werkgever

ARREST – 10 juli 2014 – Zaak C-198/13 – Julian Hernández e.a. – arrest

Bescherming van werknemers bij insolventie van werkgever – Richtlijn 2008/94/EG – Werkings sfeer – Recht van werkgever op vergoeding van schade door lidstaat wegens loon dat aan werknemer is betaald tijdens procedure tot betwisting van ontslag na 60ste werkdag na instellen van beroep – Geen recht op schadevergoeding in geval van nietig ontslag – Subrogatie van werknemer in recht op schadevergoeding van zijn werkgever die in staat van voorlopige insolventie verkeert – Discriminatie van werknemer wiens ontslag nietig is – Handvest van de grondrechten van de Europese Unie – Werkings sfeer – Artikel 20

Hof: Een nationale regeling valt niet binnen de werkings sfeer van richtlijn 2008/94/EG voor zover zij bepaalt dat een werkgever van de betrokken lidstaat betaling kan vorderen van het loon dat tijdens de procedure waarin een ontslag wordt aangevochten, verschuldigd is geworden na de 60ste werkdag volgende op het instellen van het beroep, en dat wanneer de werkgever dit loon niet heeft uitbetaald en in staat van voorlopige insolventie verkeert, de betrokken werknemer de betaling daarvan door wettelijke subrogatie rechtstreeks van deze staat kan vorderen. Bijgevolg kan een dergelijke regeling niet worden onderzocht in het licht van de door het Handvest gewaarborgde grondrechten en, met name, artikel 20 ervan.

BEGINSELEN VAN EUROPEES RECHT

ARREST – 3 juli 2014 – Gevoegde zaken C-129/13 en C-130/13 – Kamino International Logistics en Datema Hellman Worldwide Logistics – Nederlandse zaak – arrest

Invoering van douaneschuld – Beginsel van eerbiediging van rechten van verdediging – Recht om te worden gehoord – Adressaat van invorderingsbesluit die niet is gehoord door douaneautoriteiten voordat dat besluit werd genomen, maar in daaropvolgende bezwaarfase – Schending van rechten van verdediging – Vaststelling van rechtsgevolgen van schending van rechten van verdediging

In deze zaken werden door de Nederlandse belastinginspecteur douanerechten nageheven over ingevoerde parasols en tuinpaviljoens. De belanghebbende bestreed de tariefindeling die voor de vaststelling van de bedragen was gebruikt, maar had voorafgaand aan de beschikking niet de mogelijkheid gekregen zijn standpunt kenbaar te maken ten aanzien van de elementen op basis waarvan de beschikking was genomen. Deze mogelijkheid werd echter wel geboden tijdens de bezwaarprocedure die de belanghebbende had ingeleid.

Hof: Op het beginsel van eerbiediging door het bestuur van rechten van de verdediging en het daaruit voortvloeiende recht om te worden gehoord alvorens een besluit wordt genomen dat zijn belangen op nadelige wijze kan beïnvloeden, kan door particulieren rechtstreeks een beroep worden gedaan voor de nationale rechter. Die verdedigingsrechten worden geschonden indien die particulier niet voorafgaand aan de vaststelling van het besluit tot navordering van invoerrechten wordt gehoord, hij in de bezwaarfase wel zijn standpunten naar voren kan brengen, maar hij daarbij geen opschorting van het besluit kan vragen. Die schending vindt in ieder geval plaats als die opschorting wordt beperkt tot gevallen waarin er redenen zijn om te twifelen aan de overeenstemming van het besluit met de douanewetgeving, of het geval waarin de belanghebbende onherstelbare schade dreigt te lijden. Het gelijkwaardigheidsbeginsel en het doeltreffendheidsbeginsel zijn van toepassing. Schending van de verdedigingsrechten, in het bijzonder van het recht om te worden gehoord, kan pas tot nietigheid van het uiteindelijke besluit leiden, als de procedure zonder deze onregelmatigheid een andere afloop zou kunnen hebben gehad.

BEROEPSKWALIFICATIES

ARREST –17 juli 2014 – Gevoegde zaken C-58/13 en C-59/13 – Torresi – Grote Kamer – persbericht – arrest

Prejudiciële verwijzing – Vrij verkeer van personen – Toegang tot beroep van advocaat – Mogelijkheid tot weigering van inschrijving op tableau van orde van advocaten van onderdanen van een lidstaat die hun beroepskwalificatie als advocaat in een andere lidstaat hebben verkregen – Rechtsmisbruik

Hof: Er is geen sprake van misbruik als een onderdaan van een lidstaat, nadat hij zijn universitaire studie met succes heeft afgerond, naar een andere lidstaat gaat om daar de beroepskwalificatie van advocaat te verwerven en vervolgens naar zijn lidstaat terugkeert om daar het beroep van advocaat uit te oefenen onder de beroepstitel die hij in de andere lidstaat heeft verkregen.

CONSUMENTENRECHT

ARREST- 17 juli 2014 - Zaak C-169/14 - Morcillo – 17 juli 2014 – arrest

Prejudiciële verwijzing – Richtlijn 93/13/EEG – Artikel 7 – Handvest van de grondrechten van de Europese Unie – Artikel 47 – Consumentenovereenkomsten – Hypothecaire lening – Oneerlijke bedingen – Hypothecaire executie – Recht op het aanwenden van rechtsmiddelen

Hof: Artikel 7, lid 1, van richtlijn 93/13/EEG gelezen in samenhang met artikel 47 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie, moet aldus worden uitgelegd dat het zich verzet tegen een stelsel van executieprocedures, op grond waarvan de hypothecaire executieprocedure niet kan worden geschorst door de rechter in de declaratoire procedure, die in zijn einduitspraak hoogstens een vergoeding kan toekennen voor de schade die de consument heeft geleden, voor zover de consument, in zijn hoedanigheid van geëxecuteerde schuldenaar, geen hoger beroep kan instellen tegen de rechterlijke beslissing waarbij zijn verzet tegen de executie wordt afgewezen, terwijl de kredietverstrekker, de executerende schuldeiser, dat rechtsmiddel wel kan aanwenden tegen de rechterlijke beslissing waarbij de beëindiging van de executie of de buitentoepassinglating van een oneerlijk beding wordt gelast.

Zie ook: [Aziz continued \(European consumer law blog\)](#)

ARREST – 10 juli 2014 – Zaak C-421/12 – Commissie / België – arrest

Niet-nakoming – Bescherming van de consument – Oneerlijke handelspraktijken – Richtlijn 2005/29/EG – Volledige harmonisatie – Uitsluiting van beoefenaren van vrije beroepen, tandartsen en fysiotherapeuten – Beperking van of verbod op bepaalde vormen van ambulante handel

Hof: België is de krachtens de artikelen 2, sub b en d, 3 en 4 van richtlijn 2005/29 op hem rustende verplichtingen niet nagekomen door beoefenaars van een vrij beroep, tandartsen en kinesisten uit te sluiten van de werkingssfeer van de wet van 14 juli 1991 betreffende de handelspraktijken en de voorlichting en bescherming van de consument, waarbij de richtlijn oneerlijke handelspraktijken is omgezet in Belgisch recht.

Zie ook: [Once again: a uniform protection against unfairness \(European consumer law blog\)](#)

FISCALE BEPALINGEN

ACCIJNS

ARREST – 3 juli 2014 – Zaak C-165/13 – Gross – arrest

Fiscale bepalingen – Richtlijn 92/12/EEG – Artikelen 7 tot en met 9 – Algemene regeling voor accijnsproducten – Producten die tot verbruik zijn uitgeslagen in de ene lidstaat en voor commerciële doeleinden voorhanden worden gehouden in een andere lidstaat – Vraag of degene die deze producten voorhanden houdt na ze in lidstaat van bestemming te hebben gekocht, accijns verschuldigd is – Aankoop nadat goederen reeds waren binnengebracht

Hof: Een lidstaat mag een persoon die binnen het belastinggebied van die Staat voor commerciële doeleinden accijnsproducten die in een andere lidstaat tot verbruik zijn uitgeslagen voorhanden houdt, aanwijzen als de schuldenaar van de accijns, hoewel die persoon niet de eerste was die deze producten in de lidstaat van bestemming voorhanden heeft gehouden.

BTW

ARREST – 17 juli 2014 – Zaak C-272/13 – Equoland – arrest

Prejudiciële verwijzing – Belasting over toegevoegde waarde – Zesde richtlijn (77/388/EEG) – Richtlijn 2006/112/EG – Vrijstelling van invoer van goederen die komen te vallen onder ander stelsel van entrepots dan dat van douane-entrepots – Verplichting om goederen daadwerkelijk in entropot op te slaan – Niet-naleving – Verplichting om btw te betalen, hoewel die al via verleggingsregeling is voldaan

Hof: De btw-richtlijnen verzetten zich niet tegen een nationale regeling die als voorwaarde stelt voor BTW-vrijstelling bij invoer dat de ingevoerde goederen die onder het stelsel van belastingentrepots worden geplaatst, daadwerkelijk in een dergelijk entropot worden opgeslagen.

Wel verzet de richtlijn zich tegen een nationale regeling op grond waarvan een lidstaat betaling van BTW bij invoer verlangt, hoewel die met toepassing van de verleggingsregeling reeds is voldaan door middel van uitreiking van een op eigen naam gestelde factuur en boeking in het register van aan- en verkopen van de belastingplichtige.

Zie ook: [Goederen opslaan in entropot voor btw-vrijstelling \(taxence\)](#)

ARREST – 10 juli 2014 – Zaak C-183/13 – Banco Mais – arrest

Fiscale bepalingen – Btw – Richtlijn 77/388/EEG – Artikel 17, lid 5, derde alinea, sub c – Artikel 19 – Aftrek van voorbelasting – Leasingverrichtingen – Goederen en diensten voor gemengd gebruik – Regel voor berekening van bedrag aan aftrekbare btw – Afwijkende regeling – Voorwaarden

Hof: Een lidstaat mag een bank die onder meer leasingactiviteiten uitoefent, verplichten om in de teller en de noemer van de breuk tot vaststelling van één en hetzelfde pro rata voor de aftrek voor al haar goederen en diensten voor gemengd gebruik enkel het met de rente overeenstemmende deel van de door de klanten krachtens hun leasingovereenkomsten betaalde leasinggelden op te nemen wanneer van deze goederen en diensten in eerste instantie wordt gebruikgemaakt voor de financiering en het beheer van deze overeenkomsten, hetgeen de verwijzende rechter moet nagaan.

CONCLUSIE A-G KOKOTT – 3 juli 2014 – Zaak C-446/13 – Fonderie 2A – conclusie

Belastingwetgeving – Belasting over de toegevoegde waarde – Artikel 8, lid 1, sub a, eerste volzin, van Zesde richtlijn 77/388/EEG – Plaats van goederenlevering bij verzending of vervoer – Tijdstip waarop verzending naar afnemer een aanvang nam, indien goed intussen nog is bewerkt in lidstaat van afnemer – Artikel 28 bis, leden 5, 6 en 7, van Zesde richtlijn 77/388/EEG – Belastbare feiten van intracommunautaire overbrenging en bestemming van goed – Artikel 28 quater, A, sub a, van de Zesde richtlijn 77/388/EEG – Belastingvrijstelling voor intracommunautaire leveringen

A-G: Het vervoer of de verzending naar de afnemer kan pas een aanvang nemen wanneer het goed zich in een met de overeenkomst conforme toestand bevindt. In de situatie van het hoofdgeding moet de levering van de metalen onderdelen bijgevolg voor btw-doeleinden worden geacht in Frankrijk te hebben plaatsgevonden.

ARREST – 17 juli 2014 – Zaak C-438/13 – BCR Leasing – arrest

Btw – Richtlijn 2006/112/EG – Artikelen 16 en 18 – Financiële leasing – Leasegoederen – Goederen die leasingmaatschappij niet terug in bezit krijgt na ontbinding van leasingovereenkomst – Ontbrekende goederen

Hof: De onmogelijkheid voor een leasemaatschappij om geleasede goederen terug te krijgen na ontbinding van de lease-overeenkomst wegens niet-nakoming door de leasener, ofschoon deze maatschappij maatregelen tot terugvordering van deze goederen heeft genomen en na ontbinding van de overeenkomst geen tegenprestaties meer heeft ontvangen, kan niet worden gelijkgesteld aan een goederenlevering onder bezwarende titel in de zin van de richtlijn.

OVERIG

ARREST – 17 juli 2014 – Zaak C-48/13 – Nordea Bank – Grote Kamer – arrest

Belastingwetgeving – Vrijheid van vestiging – Nationale winstbelasting – Concernbelasting – Belasting van activiteit van buitenlandse vaste inrichtingen van ingezeten vennootschappen – Voorkoming van dubbele belasting door belastingverrekening (verrekeningsmethode) – Inhaal van eerder afgetrokken verliezen bij overdracht van vaste inrichting aan vennootschap van zelfde concern, waarop betrokken lidstaat heffingsbevoegdheid niet uitoefent

Hof: De artikelen 49 VWEU en 54 VWEU, alsook de artikelen 31 en 34 van de Overeenkomst betreffende de Europese Economische Ruimte van 2 mei 1992 staan in de weg aan een wettelijke regeling van een lidstaat, volgens welke ingeval een ingezeten vennootschap een in een andere lidstaat of in een andere staat die partij is bij de Overeenkomst betreffende de Europese Economische Ruimte gelegen vaste inrichting overdraagt aan een niet-ingezeten vennootschap van hetzelfde concern, de voor de overgedragen inrichting eerder afgetrokken verliezen opnieuw worden opgenomen in de belastbare winst van de overdragende vennootschap, voor zover de eerste lidstaat zowel de door deze inrichting vóór de overdracht ervan gemaakte winst belast, als de winst die voortvloeit uit de bij deze overdracht gerealiseerde meerwaarde.

ARREST – 3 juli 2014 – Zaak C-524/13 – Braun – arrest

Prejudiciële verwijzing – Fiscale bepalingen – Richtlijn 69/335/EEG – Indirecte belastingen op bijeenbrengen van kapitaal – Artikel 10, sub c – Omzetting van kapitaalvennootschap in

kapitaalvennootschap van andere aard, zonder kapitaalvermeerdering – Rechten voor opmaken van notariële akte tot vaststelling van deze omzetting

Hof: De richtlijn verzet zich tegen een nationale regeling, die bepaalt dat de schatkist een deel van de rechten ontvangt die een als ambtenaar werkzame notaris int naar aanleiding van het verlijden van een notariële akte betreffende een rechtshandeling met als voorwerp de omzetting van een kapitaalvennootschap in een kapitaalvennootschap van andere aard, die geen vermeerdering van het kapitaal van de overnemende of een andere rechtsvorm aannemende vennootschap met zich brengt.

GENEESMIDDELEN

ARREST – 10 juli 2014 – Gevoegde zaken C-358/13 en C-181/14 – D en G – persbericht – arrest

Geneesmiddelen voor menselijk gebruik – Richtlijn 2001/83/EG – Werkingsfeer – Uitlegging van begrip ‚geneesmiddel‘ – Draagwijdte van criterium van geschiktheid om fysiologische functies te wijzigen – Producten op basis van aromatische planten en cannabinoïden – Daarvan uitgesloten

Hof: Substanties waarvan de effecten beperkt zijn tot louter een wijziging van de fysiologische functies, zonder dat zij direct of indirect een gunstige invloed kunnen hebben op de menselijke gezondheid, en die alleen maar worden geconsumeerd om een roes op te wekken en bij consumptie schadelijk zijn voor de menselijke gezondheid kunnen niet als een geneesmiddel in de zin van richtlijn 2001/83/EG (communautair wetboek betreffende geneesmiddelen voor menselijk gebruik) worden beschouwd.

INSTITUTIONEEL RECHT

CONCLUSIE A-G JÄÄSKINEN – 17 juli 2014 – Zaak C-261/13 P – Schönberger/Parlement – **Grote Kamer – persbericht – conclusie**

Hogere voorziening – Petitierecht bij Europees Parlement – Artikelen 20 VWEU en 227 VWEU – Artikel 44 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie – Commissie verzoekschriften niet bevoegd om te beslissen over gestelde vragen – Besluit om verzoekschrift ter zijde te leggen – Beroep tot nietigverklaring – Handeling met bindende rechtsgevolgen die rechtspositie van particulier aantasten – Artikel 263 VWEU

A-G: Beslissingen van de Commissie verzoekschriften van het Europees Parlement zijn niet vatbaar voor beroep bij het Hof. Dit geldt ook voor niet-ontvankelijkheidsbeslissingen van deze Commissie. De hogere voorziening moet worden afgewezen, maar deze motivering zou in de plaats gesteld moeten worden van die van het Gerecht.

ARREST – 10 juli 2014 – Zaak C-307/13 – Ivansson e.a. – arrest

Prejudiciële verwijzing – Interne markt – Richtlijn 98/34/EG – Artikel 8, lid 1, derde alinea – Informatieprocedure op gebied van normen en technische voorschriften – Begrip ‚technisch voorschrift‘ – Legkippen – Verkorting van oorspronkelijk geplande tijdschema voor inwerkingtreding van technisch voorschrift – Verplichting tot kennisgeving – Voorwaarden – Afwijkende taalversies

Hof: De datum die de nationale autoriteiten hebben vastgesteld voor de inwerkingtreding van een nationale maatregel moet worden medegedeeld aan de Europese Commissie, wanneer zich effectief een wijziging heeft voorgedaan in het tijdschema voor de toepassing van die nationale maatregel en deze wijziging een significant karakter heeft, hetgeen de verwijzende rechter dient na te gaan.

Indien de verkorting van het tijdschema voor de toepassing van een nationaal technisch voorschrift is onderworpen aan de verplichting tot mededeling aan de Europese Commissie, leidt het nalaten van die kennisgeving tot niet-toepasselijkheid van de nationale maatregel, zodat deze niet aan particulieren kan worden tegengeworpen.

INTELLECTUELE EIGENDOM

CONCLUSIE A-G CRUZ VILLALÓN – 17 juli 2014 – Zaak C-364/13 – International Stem Cell Corporation – Grote Kamer – persbericht – conclusie

Richtlijn 98/44/EG – Rechtsbescherming van biotechnologische uitvindingen – Octrooieerbaarheid – Stamcellen – Stimulering middels parthenogenese van onbevuchte menselijke eicellen om stamcellen te creëren – Parthenoten – Lijst van uitvindingen die van octrooiering zijn uitgesloten – Niet-uitputtend karakter van de lijst – Uitsluiting van „gebruik van menselijke embryo's voor industriële of commerciële doeleinden” – Begrip „menselijk embryo” – „Het proces van ontwikkeling tot een mens in gang zetten”

A-G: Onbevuchte menselijke eicellen die worden gestimuleerd tot deling en verdere ontwikkeling door middel van parthenogenese vallen niet onder het begrip „menselijke embryo's” van artikel 6, lid 2, sub c, van richtlijn 98/44/EG zolang zij niet het vermogen hebben om zich tot een mens te ontwikkelen en niet genetisch zijn gemanipuleerd om dat vermogen te verkrijgen.

Zie ook: [Parthenogenetisch onbevuchte menselijke eicellen vallen niet onder begrip 'menselijke embryo' \(IE-forum\)](#)

ARREST – 10 juli 2014 – Zaak C-421/13 – Apple – persbericht – arrest

Prejudiciële verwijzing – Merken – Richtlijn 2008/95/EG – Artikelen 2 en 3 – Tekens die een merk kunnen vormen – Onderscheidend vermogen – Voorstelling door tekening van inrichting van ‚flagship store’ – Inschrijving als merk voor ‚diensten’ betreffende in deze winkel te koop aangeboden waren
In deze zaak rijst de vraag of de Apple-winkels en hun inrichting kunnen worden beschouwd als een „merk”.

Hof: De voorstelling van de inrichting van een verkooppunt als „Apple” flagship store kan onder bepaalde voorwaarden worden ingeschreven als merk. Een voorstelling moet geschikt zijn om de waren en diensten van een onderneming te onderscheiden van die van andere ondernemingen.

Zie ook: [Winkelinrichting Apple flagship store is een merk \(IE-forum\)](#)

ARREST – 10 juli 2014 – Zaak C-420/13 – Netto Marken Discount – arrest

Prejudiciële verwijzing – Merken – Richtlijn 2008/95/EG – Identificatie van waren of diensten waarvoor merkbescherming wordt gevraagd – Vereisten van duidelijkheid en nauwkeurigheid – Classificatie van Nice – Kleinhandel – Samenbrengen van diensten

Hof: De prestaties van een marktdeelnemer die erin bestaan om diensten samen te brengen opdat de consument deze gemakkelijk kan vergelijken en verwerven, kunnen vallen onder het begrip „diensten” bedoeld in artikel 2 van richtlijn 2008/95/EG. Een merkaanvraag voor een dienst van samenbrenging van diensten moet voldoende duidelijk en nauwkeurig geformuleerd zijn opdat de bevoegde autoriteiten en de andere marktdeelnemers kunnen weten welke diensten de aanvrager voornemens is samen te brengen.

Zie ook: [Diensten bij elkaar brengen, is ook een dienst \(IE-forum\)](#)

CONCLUSIE A-G CRUZ VILLALÓN – 17 juli 2014 – Zaak C-364/13 – International Stem Cell Corporation – Grote Kamer – persbericht – conclusie

Richtlijn 98/44/EG – Rechtsbescherming van biotechnologische uitvindingen – Octrooieerbaarheid – Stamcellen – Stimulering middels parthenogenese van onbevuchte menselijke eicellen om stamcellen te creëren – Parthenoten – Lijst van uitvindingen die van octrooiering zijn uitgesloten – Niet-uitputtend karakter van de lijst – Uitsluiting van „gebruik van menselijke embryo's voor industriële of commerciële doeleinden” – Begrip „menselijk embryo” – „Het proces van ontwikkeling tot een mens in gang zetten”

A-G: Onbevruichte menselijke eicellen die worden gestimuleerd tot deling en verdere ontwikkeling door middel van parthenogenese vallen niet onder het begrip „menselijke embryo's” van artikel 6, lid 2, sub c, van richtlijn 98/44/EG zolang zij niet het vermogen hebben om zich tot een mens te ontwikkelen en niet genetisch zijn gemanipuleerd om dat vermogen te verkrijgen.

LANDBOUW

CONCLUSIE A-G JÄÄSKINEN – 17 juli 2014 – Zaak C-422/13 – Wree – conclusie

Prejudiciële verwijzing – Gemeenschappelijk landbouwbeleid – Bedrijfstoeslagregeling – Verordening (EG) nr. 73/2009 – Artikel 34 – Begrip ‚blijvend grasland’ – Herbegroeide deklaag van zich in nazorg bevindende afvalstortplaats – Begrip ‚overwegend gebruik voor landbouwdoeleinden’ bij gemengd gebruik van landbouwgrond

A-G: Een met grassen of andere kruidachtige voedergewassen bedekte oppervlakte, die de deklaag vormt van een stortplaats die zich in de nazorgfase bevindt en die tevens dient als grasland voor een schapenfokkerij, moet worden beschouwd als landbouwgrond, indien deze activiteit daarop kan worden uitgeoefend zonder noemenswaardige hinder te ondervinden van de maatregelen die noodzakelijk zijn voor het beheer van de voormalige stortplaats. Het staat aan de nationale rechter om te beoordelen of dit inderdaad het geval is.

ARREST – 3 juli 2014 – Zaak T-16/11 – Nederland / Commissie – **Nederlandse zaak – arrest**

EOGFL – Afdeling Garantie – ELGF en Elfpo – Van financiering uitgesloten uitgaven – Uitgaven verricht in kader van Europese contingeringsregeling voor productie van aardappelzetmeel – Rechten van verdediging

De Commissie heeft in 2010 een forfaitaire correctie van 10% toegepast op de door de Nederlandse autoriteiten gedeclareerde bedragen die in de jaren 2003-2008 in het kader van de Europese steunregelingen voor aardappelzetmeel zijn uitgekeerd, waardoor Nederland bijna 29 miljoen euro zou moeten betalen.

Gerecht: Het besluit houdende terugvordering van 29 miljoen euro wordt nietig verklaard. Er kan niet op goede gronden worden gesteld dat Nederland beschikte over alle waarborgen om zijn standpunt kenbaar te maken.

MEDEDINGING

ARREST – 17 juli 2014 – Zaak C-553/12 P – Commissie / DEI – arrest

Hogere voorziening – Mededinging – Artikelen 82 EG en 86, lid 1, EG – Instandhouding van geprivilegieerde rechten die door Helleense Republiek zijn toegekend aan openbaar bedrijf voor exploratie en ontginning van bruinkoollagen – Uitoefening van die rechten – Concurrentievoordeel op markten van levering van bruinkool en groothandel in elektriciteit – Instandhouding, uitbreiding of versterking van machtspositie

Hof: Het arrest van het Gerecht van de Europese Unie DEI/Commissie (T-169/08, EU:T:2012:448) wordt vernietigd.

De zaak wordt naar het Gerecht van de Europese Unie terugverwezen voor een uitspraak over de daarvoor aangevoerde middelen waarover het Hof van Justitie van de Europese Unie zich niet heeft uitgesproken.

CONCLUSIE A-G KOKOTT – 3 juli 2014 – Zaak C-302/13 – flyLAL-Lithuanian Airlines – conclusie

Verordening (EG) nr. 44/2001 – Werkingssfeer – Begrip ‚burgerlijke en handelszaken’ – Schadevergoeding wegens inbreuk op het Europese mededingingsrecht – Erkenning van voorlopige en bewarende maatregelen – Openbare orde

A-G: Een geschil over voorlopige bewarende maatregelen als in het hoofdgeding aan de orde, in de loop van een bodemprocedure waarin een privaatrechtelijke luchtvaartmaatschappij in een wegens vermeende schendingen van het mededingingsrecht van de Europese Unie schadevergoeding vordert van onder meer een onderneming die onder zeggenschap van de overheid staat en die deze luchtvaartmaatschappij tegen betaling van luchthavengelden gebruik laat maken van een luchthaven, heeft betrekking op een burgerlijke en handelszaak in de zin van artikel 1, lid 1, van verordening (EG) nr. 44/2001 van de Raad van 22 december 2000 betreffende de rechterlijke bevoegdheid, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken, ook al zijn de luchthavengelden en de eventuele kortingen daarop in nationale wettelijke bepalingen geregeld.

Bij een schadevordering als in de bodemprocedure aan de orde, gaat het niet om een geschil betreffende de geldigheid van besluiten van de organen van vennootschappen in de zin van artikel 22, punt 2, van verordening (EG) nr. 44/2001.

In de omstandigheden van het hoofdgeding kunnen noch een gebrekkige motivering van de ten uitvoer te leggen beslissing noch de uit een dergelijke tenuitvoerlegging voortvloeiende economische gevolgen deugdelijke gronden opleveren om de erkenning van die beslissing om redenen van openbare orde te weigeren.

OPENBAARHEID VAN BESTUUR

ARREST – 3 juli 2014 – Zaak C-350/12 P – Raad / In 't Veld – arrest

Hogere voorziening – Toegang tot documenten van de instellingen – Verordening (EG) nr. 1049/2001 – Artikel 4, leden 1, sub a, derde streepje, 2, tweede streepje, en 6 – Advies van juridische dienst van Raad betreffende openen van onderhandelingen met het oog op internationale overeenkomst – Uitzonderingen op recht van toegang – Bescherming van openbaar belang op vlak van internationale betrekkingen – Bescherming van juridische adviezen – Gedeeltelijke weigering van toegang

Europees parlementslid Sophie In 't Veld heeft in 2009, op grond van de transparantieverordening inzage verzocht in een advies van de juridische dienst van de Raad in verband met de onderhandelingen tussen de EU en de VS over het uitwisselen van financiële gegevens met het oog op de bestrijding van terrorisme. De Raad verleende toen echter slechts gedeeltelijk toegang. In 't Veld is tegen dit besluit opgekomen bij het Gerecht van de EU, dat een aantal van de argumenten van In 't Veld aanvaardde en het besluit van de Raad gedeeltelijk nietig verklaarde.

Hof: De door de Raad aangetekende hogere voorziening tegen deze uitspraak wordt afgewezen.

PERSOONSGEGEVENS

ARREST – 17 juli 2014 – Gevoegde zaken C-141/12 en C-372/12 – Y.S. en M en S – **Nederlandse zaak** – arrest

Prejudiciële verwijzing – Bescherming van natuurlijke personen in verband met verwerking van persoonsgegevens – Richtlijn 95/46/EG – Artikelen 2, 12 en 13 – Begrip 'persoonsgegevens' – Omvang van recht van betrokkene op toegang – Gegevens betreffende aanvrager van verblijfstitel en juridische analyse in bestuurlijk document ter voorbereiding van beslissing – Handvest van de grondrechten van de Europese Unie – Artikelen 8 en 41

De vraag is of de juridische analyse in de minute is aan te merken als persoonsgegeven in de zin van richtlijn 95/46/EG.

Hof: Gegevens over de aanvrager van een verblijfstitel die zijn weergegeven in een bestuurlijk document, zoals de in het hoofdgeding aan de orde zijnde „minuut”, en in voorkomend geval die welke zijn weergegeven in de juridische analyse die dat document bevat, zijn „persoonsgegevens” in de zin van deze bepaling, maar die juridische analyse als zodanig kan niet aldus worden gekwalificeerd.

De aanvrager van een verblijfstitel heeft een recht op inzage in alle hem betreffende persoonsgegevens die het voorwerp van een verwerking door de nationale overheid vormen

in de zin van artikel 2, sub b, van deze richtlijn. Om daaraan te voldoen, volstaat het dat aan die aanvrager een volledig overzicht, in begrijpelijke vorm, van deze gegevens wordt gegeven, dat wil zeggen in een vorm die deze aanvrager in staat stelt kennis te nemen van die gegevens en te controleren of zij juist zijn en zijn verwerkt in overeenstemming met deze richtlijn, opdat hij eventueel de hem bij die richtlijn verleende rechten kan uitoefenen.

De aanvrager van een verblijfstitel kan zich tegenover de nationale autoriteiten niet op artikel 41, lid 2, sub b, van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie beroepen.

CONCLUSIE A-G Jääskinen – 10 juli 2014 – Zaak C-212/13 – Ryneš – conclusie

Harmonisatie van wetgevingen – Verwerking van persoonsgegevens – Richtlijn 95/46 – Werkingsfeer – Afwijkingen – Artikel 3, lid 2 – Begrip ‘activiteiten met uitsluitend persoonlijke of huishoudelijke doeleinden’ – Met een bewakingscamera opnemen van de ingang van het huis van de persoon die het opnamesysteem beheert, de openbare ruimte en de toegang tot een buurhuis

Mag een camerasysteem worden gemonteerd op een gezinswoning, met als doel de bescherming van eigendom, gezondheid en leven van de eigenaars van het huis, ook als dit systeem tevens een openbare ruimte in beeld brengt?

A-G: Het gebruik van een aan een eengezinswoning bevestigd camerasysteem, bedoeld ter bescherming van de eigendom, de gezondheid en het leven van de eigenaren van het huis, dat eveneens de openbare ruimte bewaakt, valt niet onder de verwerking van persoonsgegevens die door een natuurlijke persoon in activiteiten met uitsluitend persoonlijke of huishoudelijke doeleinden wordt verricht, als bedoeld in artikel 3, lid 2, van richtlijn 95/46/EG.

SOCIALE ZEKERHEID

CONCLUSIE A-G WAHL – 10 juli 2014 – Zaak C-171/13 – Demirci e.a. – **Nederlandse zaak – conclusie**

Associatie EEG-Turkije – Besluit nr. 3/80 van Associatieraad – Sociale zekerheid van migrerende werknemers – Op grond van nationale wettelijke regeling toegekende aanvullende prestaties – Woonplaatsvoorwaarde – Artikel 6, lid 1, van besluit nr. 3/80 – Exporteerbaarheid van prestaties – Begunstigden met meervoudige nationaliteit – Nationaliteit van lidstaat van de Europese Unie – Artikel 59 van aanvullend protocol bij de associatieovereenkomst EEG-Turkije – Bepaling houdende verbod op gunstiger behandeling

A-G: Het bepalen van het tijdstip waarop op grond van de Wet beperking export uitkeringen, de betaling kan worden beëindigd van de aanvullende prestatie op een Nederlandse arbeidsongeschiktheidsuitkering aan een naar Turkije teruggekeerde Turkse onderdaan die tevens de Nederlandse nationaliteit heeft verkregen, is een zaak van nationaal recht waarover de nationale rechter beslist.

STAATSSTEUN

ARREST – 1 juli 2014 – Zaak C-573/12 – Ålands Vindkraft – **Grote Kamer – persbericht – arrest**

Prejudiciële verwijzing – Nationale steunregeling die voorziet in toekenning van verhandelbare groenestroomcertificaten aan installaties die elektriciteit produceren uit hernieuwbare energiebronnen – Verplichting voor elektriciteitsleveranciers en bepaalde gebruikers om jaarlijks bij bevoegde autoriteit een bepaald aantal groenestroomcertificaten in te leveren – Weigering om groenestroomcertificaten toe te kennen voor buiten betrokken lidstaat gelegen productie-installaties – Richtlijn 2009/28/EG – Artikel 2, tweede alinea, sub k, en artikel 3, lid 3 – Vrij verkeer van goederen – Artikel 34 VWEU

Hof: De Zweedse steunregeling voor de productie van groene energie op het nationale grondgebied is verenigbaar met het Unierecht. De lidstaten zijn niet verplicht om de productie van energie uit hernieuwbare bronnen in andere lidstaten van de Unie te steunen.

Zie ook: [Facilitating infringements of article 34 TFEU and the territorial nature of green electricity support schemes \(European law blog\)](#)

VERBLIJFSRECHT

ASIEL

CONCLUSIE A-G SHARPSTON – 17 juli 2014 – Gevoegde zaken C-148/13 t/m C-150/13 – Nederlandse zaak – Prejudiciële vragen Raad van State – A, B en C – Grote Kamer – persbericht – conclusie

Gemeenschappelijk Europees asielstelsel – Richtlijn 2004/83/EG – Vluchtelingenstatus – Richtlijn 2005/85/EG – Beoordeling van verzoeken om internationale bescherming – Beoordeling van feiten en omstandigheden – Geloofwaardigheid van verzoekers gestelde seksuele gerichtheid

A-G: Indien een verzoek om toekenning van de vluchtelingenstatus is gebaseerd op de bewering dat de verzoeker wegens zijn seksuele gerichtheid behoort tot een specifieke sociale groep in de zin van artikel 10, lid 1, sub d, van richtlijn 2004/83, moet deze aanvraag worden onderworpen aan de in artikel 4 van richtlijn 2004/83 bedoelde beoordeling van de feiten en omstandigheden. Die beoordeling strekt ertoe vast te stellen of het relaas van de verzoeker geloofwaardig is, en bij het verrichten van hun onderzoek moeten de bevoegde autoriteiten het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie, en in het bijzonder de artikelen 3 en 7 ervan, in acht nemen.

De verklaring van een verzoeker aangaande zijn seksuele gerichtheid is een belangrijk element dat in aanmerking moet worden genomen. Daarentegen zijn praktijken zoals medische onderzoeken, pseudo-medische onderzoeken, indringende vragen naar de seksuele activiteiten van de verzoeker en het aanvaarden van expliciet bewijsmateriaal waarin te zien is hoe een verzoeker seksuele handelingen verricht, strijdig met de artikelen 3 en 7 van het Handvest, en algemene vragen van de bevoegde autoriteiten die zijn gebaseerd op stereotiepe zienswijzen over homoseksuelen, zijn onverenigbaar met de door artikel 4, lid 3, sub c, van richtlijn 2004/83 vereiste beoordeling van de feiten betreffende een specifieke persoon.

Zie ook: [Geen indringende toets van seksuele gerichtheid asielzoeker \(ECER nieuwsbericht\)](#)

CONCLUSIE A-G BOT – 17 juli 2014 – C-542/13 – M'Bodj – Grote Kamer – conclusie

Richtlijn 2004/83/EG – Onderdaan van derde land die door lidstaat is gemachtigd om op zijn grondgebied te verblijven om medische redenen – Persoon die in aanmerking komt voor subsidiaire bescherming – Persoon met handicap – Toekenning van sociale uitkering – Afstemming op regeling inzake sociale voorzieningen en gezondheidszorg voor personen die subsidiairebeschermingsstatus genieten – Verplichting van lidstaat om rekening te houden met specifieke situatie van persoon met handicap – Recht op betaling van tegemoetkoming aan personen met een handicap

Artikel 2 van richtlijn 2004/83/CE verzet zich ertegen dat een lidstaat een onderdaan uit een derde land, die een ernstige ziekte heeft en bij terugkeer een reëel risico loopt op een inhumane behandeling of een slechte behandeling wegens de afwezigheid van adequate medische hulp, beschouwt als een persoon die in aanmerking komt voor subsidiaire bescherming.

ARREST – 10 juli 2014 – Zaak C-244/13 – Ogieriakhi – arrest

Prejudiciële verwijzing – Richtlijn 2004/38/EG – Artikel 16, lid 2 – Duurzaam verblijfsrecht van familieleden van burger van Unie die derdelanders zijn – Beëindiging van samenleven van echtgenoten – Onmiddellijk samenleven met ander partners gedurende ononderbroken verblijfsperiode van vijf jaar – Verordening (EEG) nr. 1612/68 – Artikel 10, lid 3 – Voorwaarden – Schending door lidstaat van Unierecht – Onderzoek van aard van betrokken schending – Noodzaak van prejudiciële verwijzing

Hof: Een derdelander die een ononderbroken periode van vijf jaar vóór de datum van omzetting van de richtlijn in een lidstaat heeft verbleven als echtgenoot van een unieburger

die in die lidstaat werkte, moet worden geacht het duurzame verblijfsrecht te hebben verworven, zelfs indien de echtgenoten tijdens die periode hebben besloten om uit elkaar te gaan en met andere partners zijn gaan samenleven en de woning waarin die derdelander woont niet langer wordt verschaft of daarin niet wordt voorzien door zijn echtgeno(o)t(e) die unieburger is. Dat een nationale rechterlijke instantie in het kader van een schadevordering wegens schending van Unierecht om met betrekking tot het in het hoofdgeding aan de orde zijnde Unierecht om een prejudiciële beslissing te verzoeken, is geen beslissend element dat in aanmerking moet worden genomen bij de vaststelling of dat recht kennelijk werd geschonden door de lidstaat.

ASSOCIATIEVERDRAG EEG-TURKIJE

ARREST – 10 juli 2014 – Zaak C-138/13 – Dogan – persbericht – arrest

Prejudiciële verwijzing – Associatieovereenkomst EEG-Turkije – Aanvullend protocol – Artikel 41, lid 1 – Verblijfsrecht van gezinsleden van Turkse staatsburgers – Nationale regeling op grond waarvan gezinslid dat nationaal grondgebied wil binnenkomen, bewijs van basistaalkennis moet leveren – Toelaatbaarheid – Richtlijn 2003/86/EG – Gezinshereniging – Artikel 7, lid 2 – Verenigbaarheid

Hof: De voorwaarde van elementaire kennis van het Duits die Duitsland stelt voor de afgifte van een visum met het oog op de gezinshereniging van echtgenoten van rechtmatig in Duitsland verblijvende Turkse staatsburgers is in strijd met het Unierecht. Deze in 2007 ingevoerde voorwaarde is niet verenigbaar met de „standstill-clausule” van de Associatieovereenkomst met Turkije.

GEZINSHERENIGING

ARREST – 17 juli 2014 – Zaak C-338/13 – Noorzia – persbericht – arrest

Prejudiciële verwijzing – Recht op gezinshereniging – Richtlijn 2003/86/EG – Artikel 4, lid 5 – Nationale regeling volgens welke gezinshereniger en echtgenoot op tijdstip van indiening van verzoek tot gezinshereniging leeftijd van 21 jaar moeten hebben bereikt – Richtlijnconforme uitlegging

Hof: Artikel 4, lid 5, van richtlijn 2003/86/EG verzet zich niet tegen een nationale regeling volgens welke echtgenoten en geregistreerde partners de leeftijd van 21 jaar reeds op de datum van indiening van het verzoek moeten hebben bereikt om te kunnen worden aangemerkt als gezinsleden die recht hebben op gezinshereniging.

Zie ook: [Lidstaten mogen 21-jaar grens stellen voor aanvraag gezinshereniging van echtgenoten \(ECER nieuwsbericht\)](#)

TERUGKEERRICHTLIJN

ARREST – 17 juli 2014 – Gevoegde zaken C-473/13 en C-514/13 – Bero en Bouzalmate **Grote Kamer – persbericht – arrest**

Ruimte van vrijheid, veiligheid en recht – Richtlijn 2008/115/EG – Gemeenschappelijke normen en procedures in lidstaten voor terugkeer van derdelanders die illegaal op hun grondgebied verblijven – Artikel 16, lid 1 – Bewaring met het oog op verwijdering – Bewaring in gevangenis – Onmogelijkheid om derdelanders in een gespecialiseerde inrichting voor bewaring onder te brengen – Ontbreken van een dergelijke inrichting in de deelstaat waarin derdelander in bewaring is gesteld

Hof: Een lidstaat is in de regel gehouden om illegaal verblijvende derdelanders met het oog op hun verwijdering onder te brengen in een speciale inrichting voor bewaring van deze staat, ook wanneer er in de federale geleding die krachtens het nationale recht bevoegd is om over de inbewaringstelling te beslissen en die ten uitvoer te leggen, geen dergelijke inrichting voor bewaring is.

Zie ook: [Vreemdelingendetentie in Duitse gevangenissen in strijd met Terugkeerrichtlijn \(ECER nieuwsbericht\)](#)

ARREST – 17 juli 2014 – Zaak C-474/13 – Pham – Grote Kamer – persbericht – arrest

Ruimte van vrijheid, veiligheid en recht – Richtlijn 2008/115/EG – Gemeenschappelijke normen en procedures in de lidstaten voor de terugkeer van derdelanders die illegaal op hun grondgebied verblijven – Artikel 16, lid 1 – Bewaring met het oog op verwijdering – Bewaring in gevangenis – Mogelijkheid om derdelander die daarmee heeft ingestemd, samen met gewone gevangenen te bewaren

Hof: Het is een lidstaat niet toegestaan om een derdelander met het oog op zijn uitzetting in een gevangenis tezamen met gewone gevangenen in bewaring te houden, ook niet indien die derdelander daarmee instemt.

OVERIG

ARREST – 17 juli 2014 – Zaak C-469/13 – Tahir – persbericht – arrest

Prejudiciële verwijzing – Ruimte van vrijheid, veiligheid en recht – Richtlijn 2003/109/EG – Artikelen 2, 4, lid 1, 7, lid 1, en 13 – ‘EU-verblijfsvergunning voor langdurig ingezetenen’ – Voorwaarden voor toekenning – Legaal en ononderbroken verblijf in gastland sedert vijf jaar voorafgaand aan indiening van verzoek om vergunning – Persoon die familiebanden met langdurig ingezetene heeft – Gunstigere nationale bepalingen – Gevolgen

Hof: Het gezinslid, van de persoon die reeds de status van langdurig ingezetene bezit, kan niet worden vrijgesteld van de voorwaarde volgens welke derdelanders, om die status te verkrijgen, legaal en ononderbroken sedert de vijf jaar onmiddellijk voorafgaand aan de indiening van het betrokken verzoek in de betrokken lidstaat moeten hebben verbleven.

Het is een lidstaat niet toegestaan om aan een gezinslid in de zin van artikel 2, sub e, van richtlijn 2003/109/EG onder gunstigere voorwaarden dan de in die richtlijn gestelde een EU-verblijfsvergunning voor langdurig ingezetenen te verlenen

Zie ook: [Gezinslid moet zelf voldoen aan voorwaarden voor EU-status langdurig ingezetene \(ECER nieuwsbericht\)](#)

VOLKSGEZONDHEID

CONCLUSIE A-G Mengozzi – 17 juli 2014 – Zaak C-528/13 – Léger – persbericht – conclusie

Volksgezondheid – bloeddonatie – voorwaarden gesteld aan bloeddonoren – Tijdelijke of permanente uitsluitingsgronden – Beginsel van non-discriminatie op grond van seksuele geaardheid – proportionaliteit

A-G: Een seksuele relatie tussen twee mannen kan op zichzelf niet worden beschouwd als een gedraging die de permanente uitsluiting van bloeddonatie rechtvaardigt. Een dergelijke uitsluiting kan echter wel gerechtvaardigd zijn met het oog op de bescherming van de volksgezondheid, mits dit proportioneel is.

VRIJ VERKEER VAN DIENSTEN

ARREST – 8 juli 2014 – Zaak C-83/13 – Fonnship en Svenska Transportarbetareförbundet – Grote Kamer – persbericht – arrest

Zeevervoer – Vrij verrichten van diensten – Verordening (EEG) nr. 4055/86 – Toepasselijkheid op vervoer van of naar staten die partij zijn bij de Overeenkomst betreffende de Europese Economische Ruimte (EER) met schepen die onder vlag van derde land varen – Vakbondsacties in havens van dergelijke staat ten behoeve van op die schepen tewerkgestelde derdelanders – Geen gevolgen van nationaliteit van die werknemers en schepen voor toepasselijkheid van Unierecht

Hof: Een vennootschap die is gevestigd in een staat die partij is bij de Overeenkomst betreffende de Europese Economische Ruimte, en eigenaar is van een onder de vlag van een derde land varende schip waarmee zeevervoerdiensten worden verricht vanuit of naar

een staat die partij is bij die Overeenkomst, kan zich beroepen op het vrij verrichten van diensten, op voorwaarde dat zij uit hoofde van de exploitatie van dat schip kan worden aangemerkt als verrichter van die diensten en de ontvangers van die diensten zijn gevestigd in andere staten die partij zijn bij de Overeenkomst dan die waarin die vennootschap is gevestigd.

3. PREJUDICIËLE VERWIJZINGEN

VRAGEN UIT NEDERLAND

(Deze rubriek bevat prejudiciële verwijzingen van Nederlandse rechters van de afgelopen maand aan het Hof van Justitie van de Europese Unie in Luxemburg.)

TIP: ZOEKEN NAAR PREJUDICIËLE VRAGEN

Alle prejudiciële verwijzingen (dus ook die van rechters uit andere lidstaten) worden opgenomen in de "Databank verwijzingsuitspraken EU". Deze databank is te vinden in Nova Porta Iuris via "Uitspraken zoeken", onder "jurisprudentieverzamelingen". Daarin kan o.a. gezocht worden op onderwerp en EU-regelgeving. Op die manier is eenvoudig na te gaan of over de geldigheid of uitleg van een bepaalde regel van EU-recht mogelijk al prejudiciële vragen zijn gesteld en/of nog aanhangig zijn. Nota bene: Porta Iuris is alleen beschikbaar voor medewerkers van de Rechtspraak. Prejudiciële verwijzingen zijn ook toegankelijk op de website van HvJEU bij [Info Curia](#).

DIENSTENRICHTLIJN

PREJUDICIELE VERWIJZING – 9 juli 2014 – Raad van State – verwijzingsuitspraak
Verwijzingsuitspraak ECLI:2014:RVS:2495 – verwijzingsuitspraak
ECLI:2014:RVS:2488 - databank verwijzingsuitspraken – persbericht RvS – ECER
nieuwsbericht

In de ene zaak heeft de burgemeester van Amsterdam exploitatievergunningen geweigerd voor twee raamprostitutiebedrijven omdat de exploitant ook kamers verhuurt aan prostituees met wie hij niet in een voor hem begrijpelijke taal kan communiceren. In de andere zaak gaat het om een weigering door het Amsterdamse college van burgemeester en wethouders om een exploitatievergunning te verlenen voor het per boot vervoeren van passagiers door de Amsterdamse grachten. Volgens het gemeentebestuur is het aantal vergunningen beperkt en is de aanvraag gedaan buiten de 'uitgifteronde'.

De Raad van State ziet zich in deze zaken in de eerste plaats voor de vraag gesteld of de Europese Dienstenrichtlijn van toepassing is. Daarom wil hij van het Hof weten of dienstverrichters een beroep kunnen doen op de richtlijn als zij zich, zoals in deze zaken, alleen in Nederland hebben gevestigd en hun diensten ook niet in andere lidstaten aanbieden. Daarbij wijst de Raad van State erop dat er in deze zaken wel een "band met het Europese recht kan liggen", onder andere omdat in het geval van het raamprostitutiebedrijf

kamers worden verhuurd aan prostituees uit Bulgarije en Hongarije. In het geval van de rederij zouden de passagiers van de boot uit een andere lidstaat kunnen komen. In de zaak over het raamprostitutiebedrijf wil de Raad van State verder weten of de Europese Dienstenrichtlijn zich verzet tegen een taaleis. Op grond van die eis mag een exploitant alleen kamers verhuren aan prostituees die zich in een voor hem begrijpelijke taal verstaanbaar kunnen maken. Volgens de burgemeester draagt de taaleis bij aan de zorgplicht die de exploitant heeft om te waken voor gedwongen prostitutie en mensenhandel. (bron: persbericht RvS)

LUCHTVAARTCLAIM

PREJUDICIELE VERWIJZING – 29 april 2014 (publicatie: 18 juli 2014) – verwijzingsuitspraak ECLI:NL:RBAMS:2014:4311 – databank verwijzingsuitspraken - C-257/14 Van der Lans

Onderstaande samenvatting is gemaakt door het Ministerie van Buitenlandse zaken

Verzoekster Corina van der Lans heeft verweerster KLM gedagvaard om compensatie te vorderen op grond van Verordening 261/2004 voor een vluchtvertraging van 29 uur in 2009. Verzoekster vordert € 600 compensatie, maar KLM weigert die te betalen. KLM beroept zich op de in artikel 8, lid 3 van de Verordening genoemde 'buitengewone omstandigheden'. Verzoekster meent dat dit ten onrechte gebeurt omdat niet is aangetoond dat het opgetreden mankement (aan het brandstofsysteem) niet inherent is aan de uitoefening van het luchtvaartbedrijf. Zij meent (door aantoonbaar regelmatig onderhoud) er alles aan gedaan te hebben om gebreken te voorkomen.

De rechtbank Amsterdam constateert dat het arrest Wallentin-Hermann in de lidstaten op veel verschillende wijzen is geïnterpreteerd. Verder valt het de kantonrechter op dat in een aanzienlijk aantal zaken dat sinds Wallentin en Sturgeon aan het HvJEU is voorgelegd sprake is van vertraging door mankementen ontdekt tijdens de direct aan de vlucht voorafgaande inspecties, en niet tijdens regulier onderhoud. Een probleem voor beoordeling van onderhavige zaak is naar zijn mening dat de teksten van onderdeel 14 van de considerans respectievelijk artikel 5 lid 3 van de Vo. enerzijds en de overwegingen 21 tot en met 26 van het arrest Wallentin in onderling verband gelezen anderzijds tot interpretatieproblemen leiden. Daarnaast ligt er de vraag hoe te beoordelen dat een luchtvaartmaatschappij alle redelijke maatregelen heeft getroffen om vertragingen te beperken tot maximaal drie uur.